

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Освітня програма	48011 Географія
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Спеціальність	106 Географія

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	48011
Назва ОП	Географія
Галузь знань	10 Природничі науки
Спеціальність	106 Географія
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Кушнір Анатолій Степанович, Коріненко Вадим Вікторович, Кирильчук Андрій Андрійович (керівник)
Залучений представник роботодавців	-
Дати візиту до ЗВО	07.02.2022 р. – 09.02.2022 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП <https://office.naqa.gov.ua/v1/form-se/4977/view>

Програма візиту експертної групи <https://office.naqa.gov.ua/493317ff-ae0f-44a0-a194-9360f341dbdf>

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Задекларовані в ОП "Географія" мета і цілі повністю корелюють з місією та стратегією ОНУ імені І.І. Мечникова на період 2020-2025 рр., оскільки спрямовані на підготовку конкурентоздатного професіонала рівня доктора філософії за спеціальністю 106 Географія, спроможного до самостійної діяльності у сфері науки і освіти, здійснення і впровадження комплексних наукових досліджень у галузі географії, продукування нових ідей та вирішення актуальних проблем в професійній та дослідницько-інноваційній діяльності. Структура та зміст ОП є логічними і послідовними, відповідають вимогам Закону України «Про вищу освіту». Змістова частина ОП відповідає задекларованій спеціальності 106 "Географія" та містить всі необхідні освітні та наукові компоненти для повноцінної підготовки висококваліфікованих фахівців спроможних вирішувати теоретичні та прикладні проблем сучасної географічної науки, здійснювати дослідницько-інноваційну та викладацьку діяльність, а також застосовувати soft skills у рамках міжнародної наукової співпраці. Освітня і наукова складова дозволяє отримати глибокі фундаментальні і міждисциплінарні знання, універсальні навички дослідника, а також набуті необхідні компетентності викладання фахових дисциплін з різних напрямів географічної науки у ЗВО. Освітньо-наукова програма забезпечує процес формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти, форми і методи навчання базуються на врахуванні студентоцентрованого підходу і принципів академічної свободи. Освітньо-науковий процес забезпечують науково-педагогічні працівники (далі - НПП) відповідної освіти і високої кваліфікації, які успішно поєднують навчально-викладацьку і науково-дослідницьку роботу. В ЗВО послідовно дотримуються вимог академічної доброчесності. Забезпечення матеріально-технічними ресурсами знаходиться на достатньому рівні. Найвні види освітньо-наукової діяльності регламентовані внутрішніми нормативними документами. Правила прийому на навчання є чіткими, зрозумілими і доступними для ознайомлення. В ОНУ імені І.І. Мечникова відсутні ознаки дискримінації за будь-якою ознакою.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

Мета ОП "Географія" зі спеціальності 106 Географія третього освітньо-наукового рівня повністю узгоджується з місією та стратегією ОНУ імені І.І. Мечникова. При розробці ОП враховано галузевий та регіональний контекст і потреби вітчизняного та світового ринку праці. Зміст ОП «Географія» має чітку структуру, ОК, що включені до програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та ПРН. Структура ОП «Географія» передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами ВО навчальних дисциплін у обсязі 33,(3)%. ОП передбачає набуття здобувачами ВО соціальних навичок (soft skills). Правила прийому на навчання за ОП є чіткими і зрозумілими та доступними. Силабуси освітніх компонентів ОП наявні у відкритому доступі. Форми і методи навчання базуються на врахуванні студентоцентрованого підходу і принципах академічної свободи. Інформування здобувачів ВО про освітній процес здійснюється своєчасно та наявна зрозумілість і чіткість усіх форм контрольних заходів та критеріїв оцінювання. Присутня позитивна практика популяризації академічної доброчесності серед здобувачів ВО та НПП, які забезпечують функціонування ОП. Добре продумана і розроблена внутрішня нормативна база ЗВО. Наявна прозора публічна процедура конкурсного добору НПП з урахуванням їхньої кваліфікації, професіоналізму та спроможності забезпечити на високому рівні поєднання навчально-викладацької і науково-дослідницької роботи відповідно до цілей ОП. ОНУ імені І.І. Мечникова забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів ВО до необхідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, які використовуються для навчання, викладацької та/або наукової діяльності. ОС є безпечним для життя та здоров'я здобувачів ВО, які навчаються за ОП. Позитивною практикою є поєднання фундаментальної географічної науки та сучасних освітніх технологій викладання фахових дисциплін. Функціонують відомі наукові школи із багаторічними традиціями географічних досліджень теоретичного та прикладного спрямування, зокрема природничого (геопросторового планування), суспільного (регіональної соціально-економічної політики), картографічного і туристичного (рекреаційно-туристичної діяльності). Наукова діяльність аспірантів повністю відповідає напрямам сучасних географічних досліджень наукових керівників. В ОНУ імені І.І. Мечникова створено умови для успішного введення здобувачів у міжнародну академічну спільноту, аспіранти беруть участь в наукових конференціях та проектах. Наукові керівники та аспіранти беруть участь у наукових госпрозрахункових і держбюджетних темах, а також міжнародних дослідницьких проектах і грантах, результати виконання яких публікуються як у фахових виданнях України, так і за кордоном. ОНУ імені І.І. Мечникова забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів, проводить численні заходи щодо популяризації академічної доброчесності.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Під час акредитаційної експертизи ОП встановлено наявність окремих слабких сторін та запропоновано рекомендації, практичне впровадження яких дозволить поліпшити якість освіти за даною ОП. Слабкі сторони: 1) Цілі і ПРН здебільшого спрямовані на підготовку здобувачів ВО до викладацької діяльності і їх працевлаштування власне в стінах ОНУ. Це було відзначено на онлайн зустрічах 2 і 7 із керівництвом та адміністрацією ОНУ і роботодавцями та випускниками, де представниками роботодавців було висловлене побажання розширити можливості здобувачів щодо майбутнього працевлаштування, зокрема у виробничій сфері та НДІ; 2) ЕГ вважає недостатньою кількість ОК та дисциплін суто практичного характеру (лише ОК 7); 3) Незначна активність на сьогодні практики академічної мобільності серед здобувачів ВО за даною ОП; 4) В окремих випадках матеріально-технічне забезпечення (прилади і обладнання) потребує оновлення, особливо в сфері фізико-географічних досліджень. Рекомендації: ► ЕГ рекомендує підсилити процес залучення роботодавців практиків, експертів галузі до перегляду ОП, проведення бінарних занять та визначення змісту та об'єму практичної підготовки здобувачів, а

також створення сприятливих умов в для патентування власних розробок (програмного забезпечення) НПП та можливості їх впровадження у інших ЗВО; ▶ ЕГ рекомендує здійснити укрупнення фахових блоків дисциплін з 4 до 3 і створити окремий блок дисциплін-практик, зокрема «Польові ґрунтознавчі дослідження», «Проведення соціологічного дослідження» тощо; ▶ ЕГ рекомендує популяризувати наявні можливості впровадження в межах ОНП результатів неформальної освіти, що допоможе розширити різного роду фахові компетентності та soft skills; ▶ ЕГ розуміє, що зараз на ОНП не навчаються здобувачі з особливими потребами, водночас рекомендує пришвидшити роботи у цьому напрямі (обладнання рельєфної плитки, встановлення шрифту Брайля і тощо), оскільки цей процес достатньо довготривалий; ▶ ЕГ рекомендує зробити підписи (де це ще не зроблено) до навчальних матеріалів та обладнання не лише російською, але й українською мовами в рамках виконання відповідних пунктів Закону України «Про вищу освіту». ▶ ЕГ рекомендує «Центру забезпечення якості освіти» збільшити частоту опитувань аспірантів щодо якості навчання і викладання за даною ОНП (з частоти 1 раз на рік до 1 разу в семестр/3 місяці); ▶ ЕГ рекомендує створити в ЗВО «Раду роботодавців», що допоможе враховувати тенденції ринку праці в подальшому функціонуванні й оновленні ОНП «Географія» ▶ ЕГ рекомендує активізувати участь аспірантів у програмах міжнародного обміну та міжнародних наукових проектах, наукових фахових асоціаціях та товариствах, закордонних наукових конференціях, симпозиумах.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Задекларовані в ОНП "Географія" мета і цілі повністю корелюють з місією та стратегією ОНУ імені І.І. Мечникова і географічного факультету, оскільки спрямовані на підготовку конкурентоздатного професіонала рівня доктора філософії за спеціальністю 106 Географія, спроможного до самостійної діяльності у сфері науки і освіти, здійснення і впровадження комплексних наукових досліджень у галузі географії, продукування нових ідей та вирішення актуальних проблем в професійній та дослідницько-інноваційній діяльності. Пріоритетні напрями розвитку ОНУ імені І.І. Мечникова оприлюднено у документі "Стратегічні пріоритети розвитку ОНУ імені І.І. Мечникова на 2020-2025 рр. (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/strategyonu.pdf>), де задекларовано створення привабливого студентоцентричного освітнього і наукового середовища, досягнення лідерства у регіоні та міжнародного визнання для здійснення підготовки конкурентоспроможних, інноваційно орієнтованих фахівців і високоякісного наукового продукту, що повністю узгоджується з основним завданням реформування ВШ та глобалізації наукових досліджень. Одеський національний університет імені І.І. Мечникова - класичний ЗВО, що має довготривалі традиції та потужні наукові школи у поєднанні із сучасними дослідницько-інноваційними напрямками розвитку географії. ОНП "Географія" охоплює широке коло сучасних дослідницько-інноваційних трендів у географії, зокрема стосовно досліджень економічної і соціальної географії, біогеографії і географії ґрунтів, фізичної географії, геофізики і геоїмії ландшафтів тощо. ЕГ встановила, що мета і цілі ОП повністю відповідають місії та стратегії ЗВО, оскільки у межах ОП надаються високоякісні освітні послуги, розвиваються пріоритетні напрями наукових досліджень, зокрема: "Географічні засади рекреаційно-туристичної діяльності. Концепція рекреаційних середовищ і рекреаційних кластерів", «Особливості формування регіональних рекреаційних комплексів в Українському Причорномор'ї», "Методологічні основи планування територій і регіональної соціально-економічної політики", "Географія та наукові основи меліорації й охорони ґрунтів. Моніторинг та комплексне управління родючістю зрошувальних чорноземів." та ін., які повною мірою забезпечують створення студентоцентричного освітнього і наукового середовища, розвиток власного потенціалу та досягнення лідерства у регіоні. Власне це сприяє ефективній реалізації ОНП у рамках пріоритетних напрямків розвитку науки і техніки в Україні, реалізації глобальних цілей сталого розвитку, програм ЄС, а також оволодіння методологією науково-дослідної та педагогічної діяльності у ЗВО.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Під час спілкування у фокус-групі з аспірантами 1-4 курсів ЕГ встановлено, що визначення цілей та ПРН в ОНП здійснюється з урахуванням передусім побажань і потреб здобувачів ВО. Позитивними практиками ЗВО є те, що сформована система внутрішнього забезпечення якості освіти дозволяє враховувати індивідуальні потреби кожного аспіранта відповідно до обраного напрямку в географічній науці. Пропозиції аспірантів В. Соколовського та С. Домусчі щодо оптимізації фахових дисциплін за вибором та збільшення прикладного аспекту в індивідуальних НП

були затверджені на засідання робочої групи ОНП «Географія» (протокол №1 від 31.01.2020 р. та протокол №2 від 12.05.2020 р.; http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/ggf/ggf-oor/106phd/protokol_zasidanya_ONP_Geografiya.pdf). Можливість внесення консолідованих пропозицій щодо поліпшення змісту ОП представниками студентського самоврядування висвітлено у документі «Положення про організацію освітнього процесу в ОНУ імені І.І. Мечникова» (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-org-osvit-process.pdf>). В ОНУ імені І.І. Мечникова на постійній основі функціонує Центр забезпечення якості освіти, який не рідше 1 разу в рік здійснює опитування аспірантів щодо якості ОП (http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/ggf/naukova_diyalnist/Anketuvania_Aspirantiv/Rezultaty_opytuvannia_Nauky_pro_zemliu_Neohrafiia_PhD.pdf). Підготовку ОНП "Географія" здійснювали провідні НПП геолого-географічного факультету, які є випускниками аспірантури ОНУ та мають значний досвід науково-дослідної і викладацької діяльності. У 2020 р. оновлену редакцію ОНП затверджено Вченою радою ОНУ імені І.І. Мечникова (протокол №8 від 30.06.2020 р.) та введено у дію наказом ректора від 01.09.2020 р. за №88-02. Цілі та ПРН ОНП "Географія" визначаються також з урахуванням позицій стейкхолдерів. На засіданні робочої групи (протокол №1 від 31.01.2020 р.) були затверджені пропозиції проф. Топчієва О.Г., проф. Шуйського Ю.Д. та ін. щодо уведення до переліку фахових вибіркових дисциплін курсів, зокрема «Студії з політичної географії та географічного країнознавства», «Міждисциплінарні дослідження в географії» тощо. [пункт 5 запиту документів]. Позитивні рецензії на ОНП "Географія" надійшли від: академіка НАН України, проф., д.геогр.н. Руденка Л.Г., декана геогр. ф-ту КНУТШ, д. геогр.н., проф. С. Запотоцького, прорект. з навч. та наук.-пед. роботи ХДУ, д.геогр.н., проф. Д. Мальчикової, д.геогр.н., проф. кафедри географії туризму та спорту НДУ імені М. Гоголя М.О. Барановського, заст. директора з наукової роботи – нач. Центру ГС ДП «Український ДНДІ проектування міст «ДІПРОМІСТО» імені Ю.М. Білоконя, д.геогр.н., проф. Ю.М. Пелеха. Під час онлайн зустрічі роботодавці також зазначили про наявність діючого зв'язку із ЗВО та врахування їхніх пропозицій при обговоренні та перегляді ОНП. Зокрема, ЕГ встановили, що на засіданні робочої групи (протокол №3 від 11.06. 2020 р.) були затверджені пропозиції роботодавців Гукалової І.В. та Пилипенка І.О.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Функціонування даної ОНП має високу ефективність, оскільки вона включає широке коло актуальних інноваційних напрямів сучасної географічної галузі, зокрема геопросторове планування, реформування адміністративно-територіального устрою, комплексне дослідження берегової зони України тощо та створює наукову основу для проведення фундаментальних і прикладних досліджень. Водночас є попит на фахівців-професіоналів, які володіють іноземною мовою та новітніми технологіями обробки географічної інформації. Для отримання вказаних компетенцій в ОНП «Географія» передбачено такі дисципліни: «Дослідження світового та регіональних туристичних ринків», «Актуальні проблеми ґрунтознавчо-географічної науки та практики», «ГІС-технології в науковій проектній діяльності» «Інформаційні технології у науковій діяльності» та ін. (http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/ggf/ggf-oor/106phd/protokol_zasidanya_ONP_Geografiya.pdf).

Позитивними практиками є те, що у процесі викладання для аспірантів такої дисципліни як «Психологія ефективного управління часом» в ЗВО використовується власне програмне забезпечення, а також ГІС-технології, сучасні методи моніторингу довкілля тощо. Наявні навчальні дисципліни ОП дозволяють аспірантам набути компетентностей, які забезпечують їх конкурентоспроможність на ринку праці, зокрема: володіти сучасними методами геоінформаційного картографування і моделювання (ліцензійне програмне забезпечення ArcGis), створювати моделі небезпечних абразійних процесів, окрім цього працювати у команді, передусім і в міжнародному контексті. Для врахування тенденцій галузевого контексту у ПРН ОНП передбачено здатність систематизувати й узагальнювати дані проведених експериментів, польових і лабораторно-аналітичних досліджень; здійснювати прогнозування та проектування, застосовувати їх у дослідницько-інноваційні діяльності, володіти методологією і технологіями обробки геопросторової інформації, ГІС-технологіями тощо. Позитивними практиками при формуванні цілей та ПР ОНП в ЗВО є врахування регіонального контексту. Відтак тематика дисертаційних робіт добре корелює з науковою тематикою геолого-географічного факультету, яка має чітко виражене регіональне спрямування

(http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/ggf/naukova_diyalnist/temy_diss_rob/temy_diss_doslidgen_103_nauky_pro_zemlu.pdf). При формуванні цілей та ПРН в ОНП було запозичено та враховано окремі ОК і ВБ з аналогічних ОП провідних вітчизняних: ЛНУ імені І. Франка (методологічні підходи щодо викладання «Сучасна географічна наука в Україні й світі»), ХНУ імені В.Н. Каразіна (методологічні аспекти викладання курсу «Наукова проектна діяльність та інтелектуальна власність») та іноземних ЗВО: Мерілендського університету (США) (в області методики і технології викладання курсу «Географія міст» на базі ГІС); Естонського університету природничих наук (Естонія, Тарту) (сучасні теоретико-методологічні підходи щодо викладання дисципліни «Ґрунтово-екологічний моніторинг») тощо. [пункт 2 запиту документів].

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Стандарт за третім рівнем вищої освіти (далі - ВО) за спеціальністю 106 - Географія на час затвердження Вченою радою ОНУ імені І.І. Мечникова оновленої редакції ОНП (протокол №8 від 30.06.2020 р.) та введення її у дію наказом ректора від 01.09.2020 р. за №88-02, а також при проведенні акредитації ОНП - відсутній. Під час розробки та оновлення ОНП проектна група керувалася вимогами Національної рамки кваліфікацій, положеннями зазначеними у Постанові КМУ №261 від 23.03.2016 та листі МОН України №1/9-239 28.04.2017, а також нормативними документами ОНУ імені І.І. Мечникова зокрема це: «Положення про організацію освітнього процесу в Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова (оновлена редакція 2020)» (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/polo-org-osvit-process.pdf>) та «Положення про освітні програми в Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова (оновлена редакція 2020)» (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/polo-org-osvit-prog2020.pdf>). Визначені в ОНП ПРН відповідають вимогам Національної рамки кваліфікацій (НРК) до восьмого кваліфікаційного рівня <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#n12>) згідно Закону України «Про вищу освіту» (ст. 5).

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Загалом мета і цілі задекларовані в ОНП "Географія" повністю корелюють з місією та стратегією ОНУ імені І.І. Мечникова і геолого-географічного факультету, оскільки спрямовані на підготовку конкурентоздатного професіонала рівня доктора філософії за спеціальністю 106 Географія, спроможного до самостійної діяльності у сфері науки і освіти, здійснення і впровадження комплексних наукових досліджень у різних напрямках географії, продукування нових ідей та вирішення актуальних проблем в професійній та дослідницько-інноваційній діяльності. ОНП "Географія" охоплює широке коло сучасних дослідницько-інноваційних трендів у географії, зокрема стосовно досліджень економічної і соціальної географії, біогеографії і географії ґрунтів, фізичної географії, геофізики і геохімії ландшафтів тощо. Позитивними практиками ЗВО є те, що сформована система внутрішнього забезпечення якості освіти дозволяє враховувати індивідуальні потреби кожного аспіранта відповідно до обраного напрямку в географічній науці. Також позитивними практиками на геолого-географічному факультеті є те, що у процесі викладання для аспірантів такої дисципліни як «Психологія ефективного управління часом» в ЗВО використовується власне унікальне програмне забезпечення. Ще позитивними практиками при формуванні цілей та ПР ОНП в ЗВО є врахування регіонального контексту. Відтак тематика дисертаційних робіт добре корелює з науковою тематикою геолого-географічного факультету, яка має чітко виражене регіональне спрямування. Одеський національний університет імені І.І. Мечникова - класичний ЗВО, що відзначається наявністю потужних наукових шкіл, що у поєднанні з сучасними дослідницько-інноваційними трендами формує сприятливе наукове середовище для здобувачів ВО.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

До переліку слабких сторін ОНП необхідно віднести те, що цілі і ПРН здебільшого спрямовані на підготовку здобувачів ВО до викладацької діяльності і їх працевлаштування власне в стінах ОНУ, а також у інших ЗВО. Це було відзначено на онлайн зустрічах 2 і 7 із керівництвом та адміністрацією ОНУ і роботодавцями та випускниками, де представниками роботодавців було висловлене побажання розширити можливості здобувачів щодо майбутнього працевлаштування, зокрема в НДІ. ЕГ рекомендує підсилити процес залучення роботодавців практиків (передусім з регіональних установ і організацій, а не тільки із ЗВО), експертів галузі до перегляду ОНП, проведення бінарних занять та визначення змісту та об'єму практичної підготовки здобувачів, а також створення сприятливих умов в для патентування власних розробок (програмного забезпечення) НПП та можливості їх впровадження у інших ЗВО.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

Необхідно зазначити, що ОП загалом відповідає критерію 1, а виявлені недоліки є несуттєвими за підкритеріями 1.2 і 1.3 і їх доопрацювання можливе при наступному оновленні ОНП.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального

навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Загальний обсяг ОНП в кредитах ЄКТС становить 45 кредитів. З них 30 кредитів (66,(6)%) відведено на обов'язкові дисципліни (ОК), а 15 кредитів (33,(3)%) – на вибіркові дисципліни (ОК). Обсяг на розподіл кредитів за даною ОНП узгоджується із статтею 5 Закону України «Про вищу освіту». При аналізі ОК за даною ОНП встановлено, що вона включає необхідну кількість складових, які передбачають набуття здобувачем (в даному випадку аспірантом) компетентностей, що відповідають Національній рамці кваліфікацій згідно постанови Кабінету Міністрів України від 23.2016 № 261, п. 27. Зокрема: ОК 5 «Історія, концепції та сучасні досягнення науки» - 4 кредити ЄКТС (абзац 2 п.27); ОК 1 «Філософія науки та етика науковця» – 4 кредити ЄКТС (абзац 3 п. 27); ОК 2 «Наукова проектна діяльність та інтелектуальна власність» - 3 кредити ЄКТС (абзац 4 п. 27); ОК 3 «Академічне письмо іноземною мовою» - 6 кредитів ЄКТС (абзац 5 п. 27). Здобувачам на вибір пропонується 22 дисципліни (в т.ч. 18 дисциплін фахового спрямування), а обсяг кожної з них складає 3 кредити ЄКТС. (Стандарт ВО за третім рівнем для спеціальності 106 Географія - відсутній).

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

ЕГ встановила, що зміст даної ОНП має чітку структурно-логічну схему і сприяє набуттю необхідних професійних компетентностей. При опануванні взаємопов'язаних ОК здобувач зможе досягти заявлених в ОНП цілей та ПРН, що в кінцевому випадку сформує висококваліфікованого спеціаліста, здатного ефективно вирішувати практично орієнтовані географічні проблеми та формувати фундаментальні знання з розвитку природи, суспільства та їхньої взаємодії. З обов'язкових ОК які є передумовою вивчення інших, в т.ч. дисциплін за вибором, передусім є ОК 4 та ОК 5, а серед дисциплін які необхідними для проведення наукових досліджень є – ОК 2 і ОК 6. Аналізуючи додаток 3 до ОНП «Матриця відповідності» ЕГ прийшла до висновку, що обов'язкові ОК включені до ОП та їх поєднання, дозволяють досягти ПРН, так як складають логічну взаємопов'язану систему, а також відповідають предметній області, в даному випадку – географії. Також увага приділена ПРН які корелюють із оволодіння академічною іноземною мовою (ОК 3), загалом при викладанні обов'язкових ОК гуманітарна складова ПРН забезпечується в повній мірі.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

При аналізі ОНП «Географія» ЕГ встановило, що її зміст в повній мірі відповідає предметній області спеціальності 106 «Географія» та реалізується через всі представлені в структурі ОК, як загального так і фахового спрямування. Кожен ОК має чітке обґрунтування з боку ЗВО, а ЕГ в свою чергу вважає його доцільним. На відповідність предметній області даної спеціальності вказують також теми дисертаційних досліджень аспірантів за даною ОНП, що представлені на сайті університету http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/ggf/naukova_diyalnist/temy_diss_robit/Temy_diss_doslidgen_103_nauku_pro_zemlu.pdf та додані до справи. Дана ОНП в своїй предметній області (географія) не лише не перешкоджає, а й сприяє ЗВО включати в ОП будь-яких спеціальностей дисципліни з набуття та вдосконалення мовних компетентностей, ОК гуманітарного та суспільствознавчого спрямування. Наприклад, ОК 1, ОК 3, ОК 7 та ін.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

В структурі ОНП «Географія» для здобувачів за третім рівнем ВО передбачено 33,(3)% на вибіркові дисципліни загальним обсягом 15 кредитів ЄКТС, що узгоджується із пунктом 15 частини першої статті 62 Закону України «Про вищу освіту». Механізм вибору дисциплін регулюється Положенням про порядок реалізації здобувачами вищої освіти права на вільний вибір навчальних дисциплін в Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова <http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/polz-pravaabitur.pdf>. та є наступним: існує 5 блоків по 4-5 дисциплін <http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/ggf/dystsypliny>. З 5 блоків один блок гуманітарного спрямування, 4 - фахового географічного. При цьому в кожному «фаховому» блоці є дисципліни як суспільно-географічного, так і природничо-географічного напрямлення, що відмічаємо як хорошу практику для даної спеціальності. Здобувач має вибрати одну дисципліну з кожного блоку. За свідченнями здобувачів при зустрічах у фокус групах, вони вибирають ті дисципліни, що наближені, до тематики їх наукових пошуків. Обсяг будь якої дисципліни 3 кредити ЄКТС і таким чином при виборі 5 дисциплін виходить зазначений вище обсяг 15 кредитів ЄКТС. Вибір дисциплін здійснюється за заявою здобувача на ім'я декана на початку навчального року по формі представленої на сайті (<http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/ggf/dystsypliny>), сканкопії заяв здобувачів долучені до справи Гарантом ОП на прохання ЕГ [пункт 3 списку запити]. За свідченнями здобувачів вони чітко розуміють процес вибору дисциплін та здійснюють це в обсязі та на основі правил передбачених законодавством. ЕГ відмічає той факт, що навіть за умови вибору певної дисципліни лише одним здобувачем, дисципліна буде викладатися на

належному рівні, згідно загальних правил (підтвердження свідчення здобувачів та НПП). Всі силабуси та навчальні програми дисциплін за вибором розміщені у вільному доступі та сайті ЗВО <http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/ggf/dystsyplyny> і здобувачі можуть ознайомлюватися з ними в будь який момент до і після вибору. В контексті індивідуальної освітньої траєкторії ЕГ відмічає той факт, що для здобувачів додатково є можливість навчатися он-лайн через курси Coursera, які оплачує ЗВО за свідченнями директора наукової бібліотеки Подрезової М.О. Таким чином, ЕГ констатує, що формування індивідуальної освітньої траєкторії забезпечується на належному високому рівні.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

При аналізі ОНП, зокрема навчального плану та робочих планів навчальних дисциплін, як обов'язкових так і вибіркових, ЕГ встановила, що в кожній дисципліні передбачено практичні роботи, які тим чи іншим чином допомагають здобувачам у їх наукових пошуках згідно індивідуального плану та сприяє якісному написанню дисертаційної роботи. Згідно положення про порядок проведення практики здобувачів вищої освіти Одеського національного університету імені І.І. Мечникова http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/polozennya-praktika/polozennya_praktika2020.pdf та Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі Одеського національного університету імені І.І. Мечникова http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/aspirantura/phd-docs/pologennya_pidgotovka_PhD_apirantura.pdf здійснюється організація і проходження практичної підготовки. На 3 курсі аспіранти проходять Педагогічну (асистентську) практику (ОК 7), в основу робочої програми якої покладена «Програма педагогічної асистентської практики здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії одеського національного університету імені І.І. Мечникова» (схвалено на засіданні Науково-методичної ради ОНУ імені І.І. Мечникова 18.10.2018 р., протокол № 4, http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/aspirantura/programa_pedagogichnoi_praktyki_aspirant.pdf). В основу проведення такої практики, з-поміж іншого, покладено формування у здобувачів ряду загальних та спеціальних компетентностей. Зокрема, серед загальних це здатність продукувати нові ідеї та використовувати отримані знання на практиці, серед спеціальних – це здійснення науково-педагогічної діяльності, дотримання етики наукових дослідження та ін. Перед її проходженням та після здобувачі розуміють об'єм необхідної звітної документації, адже вона розміщена у вільному доступі на офіційному сайті факультету у розділі «Навчальні матеріали», підрозділі «Практики», <http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/ggf/dystsyplyny>. Про високу фахову практичну підготовку аспірантів і як наслідок кандидатів наук свідчать з-поміж іншого численні свідчення роботодавців та інших стейкхолдерів. Про високий рівень задоволеності практичної підготовки свідчать результати опитування аспірантів <https://cutt.ly/cRc429t>. В той же час за результатами даного опитування ЕГ відмічає, що здобувачі пропонують збільшити час на наукову діяльність та практичну підготовку. Враховуючи той факт, що ЗВО має бази практик, а НПП за даною ОНП є фаховими та досвідченими вченими, ЕГ рекомендує укрупнити фахові блоки вибіркових дисциплін з 4 до 3 і створити окремий блок дисциплін-практик, як то «Польові ґрунтознавчі дослідження», «Проведення соціологічного дослідження» і т.п.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

Дана ОНП «Географія» в процесі її реалізації передбачає набуття здобувачами ВО соціальних навичок (soft skills). Зокрема це підтверджено на зустрічі із здобувачами та НПП, в рамках останньої названі конкретні приклади. При аналізі ОК ОНП ЕГ встановила, що соціальні навички (soft skills) які визначені в загальних та спеціальних компетентностях ЗК 01–ЗК 08, СК 02, СК 04, СК 06 та в результатах навчання РН 04, РН 07, РН 09. Зокрема при викладанні за ОК 1, ОК 3, ОК 7, ВБ 1.2 та ВБ 1.3. використовуються елементи тимблдинга, тайм менеджменту та ін., що допомагають розробляти навички роботи в команді, виявлення лідера, основні елементи риторики, ефективного управління часом та ін. Навички презентації власних результатів дослідження формуються при викладанні за ОК 2 та ОК 6. Також варто відзначити, що ці та інші соціальні навички активно формуються при роботі над НДР [пункт 6 запиту документів] та під час виступів на наукових конференціях, в яких здобувачі активно приймають участь, зокрема це зазначили здобувачі Світлана Домущі та Анастасія Юраш на зустрічі із ЕГ.

7. Зміст освітньої програми враховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Стандарт щодо підготовки здобувачів за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти для спеціальності 106 «Географія» - відсутній. Разом з тим ЕГ констатує що зміст ОП передбачає достатній обсяг ОК, спрямованих на формування необхідних фахових компетентностей та ПРН відповідно до освітньої кваліфікації доктор філософії з географії та зокрема для проведення комплексних географічних досліджень і формуванню спеціалістів здатних вирішувати прикладні та фундаментальні завдання пов'язані з розвитком природи та суспільства.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Фактичне навантаження здобувачів та його обсяг за ОНП «Географія» третього рівня ВО регулюється Розділом 5 Положення про організацію освітнього процесу в Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова <http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-org-osvit-process.pdf> та п. 3.7-3.20 Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/aspirantura/phd-docs/pologennya_pidgotovka_PhD_apirantura.pdf. Згідно затвердженому навчальному плану http://onu.edu.ua/nr_chem_phd_2020.pdf загальне навантаження за ОНП становить 45 кредитів ЄКТС (1350 годин). Загальний обсяг обов'язкових дисципліни складає 66,6% (30 кредитів), дисциплін самостійного вибору - 33,4% (15 кредитів). На проведення педагогічної (асистентської) практики відводиться 6 кредитів (180 годин, 13,3%). Вид та зміст самостійної роботи визначений робочими програмами дисциплін. Кількість годин на аудиторні заняття складає 390 годин (29 % від загальної кількості годин освітньої складової). Під час спілкування із здобувачами ЕГ встановлено, що навантаження здобувачів в рамках ОНП рівномірне та забезпечує досягнення цілей та ПРН. Результати опитування здобувачів та безпосередньо студ.самоврядування засвідчили, що не має скарг на навантаження чи нестачу часу на самостійну роботу, при тому зазначили, що якщо проблеми виникають, то вони можуть про це сказати як викладачам, так і через опитування, яке проводиться для даних здобувачів раз на рік. Про функціональне значення опитування підтвердили представники адміністрації, сервісних підрозділів, НПП, а також самі здобувачі.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

За дуальною формою освіти підготовка здобувачів ВО третього рівня за ОНП «Географія» не здійснюється. Разом з тим, ЕГ відзначає, що передумови для введення такої форми освіти в даній ОНП є.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Сильною стороною даної ОНП на думку ЕГ є безпосередньо сам зміст і наповнення ОНП. Позитивною практикою можна вважати чіткість та прозорість у виборі дисциплін та формуванні індивідуальної освітньої траєкторії загалом. Як для програми географічного спрямування відзначаємо той факт, що в 4 блоках фахових дисциплін (по одній на вибір з кожної) присутні як ОК, що мають суспільно-географічне спрямування, так і ОК фізико-географічного характеру, що дозволяють здобувачу вибирати якомога наближену до його спеціалізації траєкторію. Окремий блок дисциплін забезпечує доповнення гуманітарної складової цієї ОНП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Слабкою стороною в рамках даного критерію ЕГ вважає невелику кількість ОК та дисциплін суто практичного характеру (лише ОК 7). Разом з тим рекомендацією в рамках даного критерію є пропозиція укрупнення фахових блоків дисциплін з 4 до 3 і створення окремого блоку дисциплін-практик, як то «Польові ґрунтознавчі дослідження», «Проведення соціологічного дослідження» і т.п., адже потужні наукові школи, наявні власні бази практик та фахові НПП є передумовою до цього.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

З огляду на представлені сильні сторони та не суттєві слабкі сторони, а також враховуючи відповідність усім підкритеріям, дозволило ЕГ зробити висновок про відповідність критерію 2 даної ОНП – рівню В.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

За свідченням здобувачів, зокрема Віктора Соколовського та Сергія Шинкаренка, на зустрічах з ЕГ правила прийому до аспірантури є чіткими і зрозумілими та не містять жодних дискримінаційних положень. Разом з тим вони є доступними для вступників у будь який час, так як розміщені на веб-сайті університету <http://onu.edu.ua/uk/abitur> (загальна інформація для абітурієнтів ОНУ ім. І.І. Мечникова) та <http://onu.edu.ua/uk/science/postgraduate/vstupnykam> (правила прийому до аспірантури). Контактна інформація приймальної комісії представлена на сторінці <http://onu.edu.ua/uk/hq-entercom> Програма вступних іспитів за ОНП 106 Географія розташована [geo-asp.pdf](http://onu.edu.ua/geo-asp.pdf) (onu.edu.ua). ЕГ вважає, що дані правила прийому підтверджують свідчення здобувачів та узгоджені із частиною п'ятою статті 44 Закону України «Про вищу освіту». Відмічається структурованість та прозорість представленої інформації.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

При аналізі правил прийому до аспірантури <http://onu.edu.ua/uk/science/postgraduate/vstupnykam>, тобто до даної ОНП третього рівня ВО ЕГ встановлено, що вони враховують особливості ОНП. Перш за все це виявляється у тому, що створено умови для конкурсного відбору кращих вступників, що мають досвід науково-дослідної роботи та відповідні публікації. Вступними випробуваннями в аспірантуру є іспит зі спеціальності, в даному випадку географії та іспит з іноземної мови. Випробування проводяться в усній формі та/або з використанням тестових технологій. Гарант ОП, проф. О.Г. Топчів очолює предметну комісію по фаховому вступному випробуванню. Так як для вступу на даний рівень ВО ЗВО має більше можливостей для визначення вимог під час вступу, то було розроблено прозору, на думку ЕГ, формулу розрахунку сумарного конкурсного балу - $K_1 \times P_1 + K_2 \times P_2 + P_3$, де $K_1=0,5$, $K_2=0,25$ - вагові коефіцієнти, P_1 - оцінка іспиту зі спеціальності, P_2 - оцінка іспиту з іноземної мови, P_3 – додаткові бали: 10 балів - за наявність індивідуальної чи колективної монографії; 5 балів – за наявність статей (статті) у фахових наукометричних виданнях, 3 бали - за наявність статей (статті) в інших наукових виданнях, 3 бали - за призове місце у II етапі студентських олімпіад та/або за призове місце у II турі конкурсу студентських наукових робіт, 2 бали – за тези доповідей у матеріалах конференцій, 1 бал – за участь у наукових конференціях, 1 бал – за наявність рекомендації до вступу до аспірантури (загальна сума додаткових балів не може перевищувати 25 балів). За свідченням наукових керівників (В.В. Яворська) та здобувачів (Артур Тишевич) в процесі вступу до аспірантури останні (здобувачі) вносять свої пропозиції про майбутню тематику дослідження і після вступу науковим керівником стає той вчений, наукові дослідження якого найбільш наближені до заявленої здобувачем тематики.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Наступними положеннями регулюється визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти: - Положенням про порядок відрахування, переривання навчання, поновлення, переведення та зміни умов навчання студентів Одеського національного університету імені І.І. Мечникова (<http://onu.edu.ua/uk/geninfo/official-documents>); пп. 3.21, 3.22; - Положенням про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі ОНУ http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/aspirantura/phd-docs/pologennya_pidgotovka_PhD_apirantura.pdf. та Положенням про порядок визнання (перезарахування) результатів навчання учасників програм академічної мобільності в ОНУ (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/Polozhennya-kredity.pdf>). Зокрема в останньому документі детально описана та покроково визначена дана процедура. Ці всі положення розміщено у вільному доступі на офіційному веб-сайті ОНУ у розділі «Офіційні документи». При їх аналізі ЕГ встановила, що вони є прозорими, чіткими та зрозумілими, а процедура їх застосування узгоджується із Конвенцією про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_308#Text. При визнанні навчальних дисциплін до навчальної картки Учасника вносяться: назва дисципліни, загальна кількість годин/кредитів, оцінка та підстава щодо визнання. Також ця інформація вноситься до відповідної відомості (екзаменаційної/залікової), індивідуального плану аспіранта. Загалом для третього рівня визнання результатів навчання здобутих під час академічної мобільності покладається на декана факультету та затверджується вченою радою факультету. Так як за свідченням здобувачів та НПП дані правила не мали прецеденту до використання, то визначити застосування цих правил на практиці ЕГ не вдалося.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Практика визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті за даною ОНП відсутня. Це підтвердили як здобувачі так і адміністрація на зустрічі з ЕГ. Разом з тим в ЗВО розроблені відповідні документи які можуть узгоджувати дане питання у випадку необхідності, це: Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здобувачами вищої освіти Одеського національного університету імені І.І. Мечникова (<http://onu.edu.ua/poloz-неformal-osvita.pdf>) та Положенням про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі Одеського національного університету імені І.І. Мечникова http://onu.edu.ua/pologennya_pidgotovka_PhD_apirantura.pdf. Всі ці матеріали розміщені у вільному доступі на сайті університету у розділі «Офіційні документи», що забезпечує прозорість цієї сторони навчального процесу. Безпосередньо процес визнання навчання, отриманих у неформальній освіті проходить наступним чином: здобувач із відповідною заявою звертається до декана, який своїм розпорядженням формує предметну комісію, яка за визначеною в положенні процедурою проводить атестацію результатів навчання здобувача. По її завершенню комісія проводить оцінювання відповідно до національної шкали та шкали ЄКТС. В результаті комісія формує протокол в якому міститься висновок про зарахування чи незарахування відповідної дисципліни. При умові зарахування, здобувач звільняється від відповідної дисципліни у наступному семестрі.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

Сильною стороною за даним критерієм ЕГ вважає прозорість при вступній компанії за даною ОНП, а позитивною практикою це розробка формули за якою розраховується сумарний бал для вступу.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

ЕГ вважає слабкою стороною відсутню на сьогодні практику академічної мобільності серед здобувачів ВО за даною ОНП. Разом з тим, ЕГ рекомендує популяризувати наявні можливості впровадження в межах ОП результатів неформальної освіти, що допоможе розширити різного роду фахові компетентності та soft skills.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

ЕГ констатує високий рівень узгодженості за даним критерієм, особливо виділяючи повну узгодженість за підкритеріями 3.1. та 3.2. Сильні сторони за даним критерієм вказують переважно на загальноприйняті практики з певною специфікацією, а слабкі сторони не є суттєвими та носять рекомендаційний характер для впровадження у ОНП в майбутньому. Таким чином, ЕГ встановила рівень відповідності за даним критерієм – В.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Відповідно до п. 2.5 Положення про організацію освітнього процесу в Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова (<http://surl.li/vqan>) та п. 3.16 Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі ОНУ імені І.І. Мечникова (<http://surl.li/vser>) освітній процес в Університеті здійснюється за такими формами: навчальні заняття, самостійна робота (переважає за даною ОНП та складає понад 60%), практична підготовка та контрольні заходи, що реалізуються за ОНП «Географія» та дозволяють ефективно досягати ПРН. Основними ж видами початкових занять є лекції, практичні заняття та консультації. Під час навчальних занять для досягнення ПРН застосовується ціла низка методів навчання: лекції, бесіди, дискусії, індивідуальні завдання, індивідуальна і групова робота в аудиторії, мозковий штурм тощо, із застосуванням ІКТ (табл. 3, ВСО). Варто зазначити, що методичне забезпечення всіх ОК розміщено на сайті ОНУ (<http://surl.li/bjhwjn>) в електронному вигляді, а на зустрічі ЕГ зі здобувачами, останні повідомили, що вони мають вільний доступ до цих матеріалів та можуть заздалегідь ознайомитися зі змістом документів (асп. Домусчи Світлана). Під час інтерв'ю з фокус-групами як здобувачі, так і викладачі Університету повідомили ЕГ, що здобувачі вільні обирати наукових керівників та теми дисертаційних досліджень, а також мають можливість обирати дисципліни в обсязі 15 кредитів ЄКТС, під час навчання за ОНП присутній індивідуальний підхід, а завдання самостійної роботи є дотичними до тем

дисертацій здобувачів. Важливим аспектом забезпечення рівноправної участі здобувачів у освітньому процесі є врахування їх думки щодо вибору форм і методів навчання та викладання за ОП. Даний аспект забезпечується ЗВО в контексті ОНП «Географія» шляхом проведення систематичних заходів з комунікації зі здобувачами, зокрема, проводячи опитування (<http://surl.li/bjiyi>), що свідчать про загальну задоволеність здобувачів обраними формами та методами навчання та викладання. Викладачі, що забезпечують викладання за ОНП «Географія», мають право розробляти авторські робочі програми, самостійно обирати методи навчання та викладання з урахуванням інтересів та потреб здобувачів. Таким чином, зазначені вище факти дозволяють стверджувати, що освітній процес за ОНП «Географія» здійснюється відповідно до вимог студентоцентрованого підходу та принципів академічної свободи.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Під час роботи з фокус-групами здобувачів та викладачів, ЕГ переконалась у тому, що здобувачам своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та ПРН, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих ОК. Варто зазначити, що відповідна інформація розміщена на добре структурованому сайті ЗВО у розділі «Навчальні матеріали» (<http://surl.li/bjhwn>), а також повідомляється здобувачам на початку курсу під час першого аудиторного заняття. На сайті ЗВО наявні НП та РП за блоком обов'язкових дисциплін, а також НП, РП та силабуси за блоком вибіркових дисциплін, де відображено назви, тип, обсяг ОК, компетентності та РН, що забезпечує певна ОК, методи і критерії оцінювання, інформаційне та навчально-методичне забезпечення. Позитивною практикою за ОНП «Географія» ЕГ вбачає наявність силабусів до усіх 22-х дисциплін вибіркового блоку. Також в контексті навчально-методичного та інформаційного забезпечення здобувачів варто відзначити потужні ресурси Наукової бібліотеки ОНУ ім. І. І. Мечникова (<http://lib.onu.edu.ua/>), яка містить великі фонди найрізноманітніших джерел, зокрема, необхідні літературні джерела зі списку рекомендованих у НП, РП чи силабусах дисциплін, а зручний сайт бібліотеки дозволяє здобувачам мати вільний доступ до баз даних бібліотеки, що особливо актуально в умовах дистанційної чи змішаної форм навчання. Каналами комунікації між викладачами та аспірантами є такі онлайн ресурси – електронні пошти, онлайн-платформа Zoom, skype-конференції тощо. Графік організації освітнього процесу, розклад занять, сесій розміщено на сайті ЗВО (<http://surl.li/vqgj>).

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

Відповідно до мети і цілей ОНП «Географія» за третім освітньо-науковим рівнем ВО, ОНУ ім. І. І. Мечникова орієнтований на підготовку науково-педагогічних кадрів високої кваліфікації, що здатні самостійно організовувати та виконувати проекти у сфері освіти та науки, саме тому під час акредитаційної експертизи ЕГ мала можливість впевнитися в тому, що ЗВО забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації ОНП. В контексті даного твердження, варто виділити декілька аспектів. Зокрема, індивідуальні плани здобувачів, що містять освітню та наукову складову, передбачають прослуховування обов'язкових та вибіркових дисциплін, окремі завдання яких є дотичними до дисертаційних досліджень аспірантів. Так, після прослуховування обов'язкових ОК 6 «Методи, аналіз та презентація результатів наукових досліджень», ОК 3 «Академічне письмо іноземною мовою» здобувачі є ґрунтовно підготовленими до створення та апробації результатів самостійних досліджень на українських та закордонних природничих конференціях, а також до публікації статей у фахових журналах різного рівня. ОК 2 «Наукова проектна діяльність та інтелектуальна власність» полегшує складання проектів для участі в конкурсах на отримання грантової підтримки наукових досліджень. Теми дисертаційних досліджень здобувачів ВО відповідають науково-дослідним напрямкам їх наукових керівників. У свою чергу наукові керівники залучають аспірантів до виконання держдоговірних тем на кафедрах. Також здобувачі мають можливість бути працевлаштованими в структурних підрозділах геолого-географічного факультету на 0,5 ставки та бути безпосередньо залученими до освітніх та наукових проектів ЗВО, що на думку ЕГ є позитивною практикою реалізації ОНП. Під час роботи з фокус-групою здобувачів ВО було зазначено, що вони беруть активну участь у всеукраїнських та міжнародних конференціях (асп. Домусчи С. В. та Соколовський В. А.), а ЗВО активно сприяє апробації результатів наукових досліджень здобувачів та їх публікаційній активності.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

У ЗВО діють Положення про організацію освітнього процесу в ОНУ імені І.І. Мечникова (<http://surl.li/vqan>) та Положення про освітні програми в ОНУ імені І.І. Мечникова (<http://surl.li/ydms>), що визначають правила і процедури перегляду та оновлення змісту навчальних дисциплін. Під час проведення акредитаційної експертизи ЕГ переконалась в тому, що викладачі, які забезпечують реалізацію ОНП, регулярно публікують статті в рейтингових міжнародних виданнях за фахом та проходять стажування в провідних ЗВО та наукових установах. Зокрема, проф. Яворська В.В. взяла участь у міжнародному проекті "Іноваційний університет та лідерство. Фаза V: Інтердисциплінарність та міжгалузевість і стратегії розвитку університету" (Варшава-Краків-Київ, X.2019 - VII.2020 р.), за результатами якого було розроблено та впроваджено в освітній процес в межах дисципліни «Міждисциплінарні дослідження в географії» тему «Участь географічної науки у розробленні глобальних проблем»

(<http://surl.li/bjjfm>). Так, доц. Коломієць К.В. після стажування у ЧНУ імені Юрія Федьковича на кафедрі географії та менеджменту туризму ввела та впровадила до курсу «Дослідження світового та регіональних туристичних ринків» тему «Кластерний аналіз країн за показниками індексів зарубіжної туристичної активності та іноземної туристичної привабливості». За результатами стажування у ЧНУ імені Юрія Федьковича доц. Буяновський А.О. розробив та впровадив в освітній процес в ОНУ імені І.І. Мечникова на третьому рівні вищої освіти PhD доктор філософії спеціальність 106 Географія до курсу «Ґрунтово-земельні ресурси і сталий розвиток держави» модуль «ҐЗР України та Одеської області – географія, загальна характеристика, оцінка сучасного ресурсно-екологічного стану. Структура заходів щодо використання та вартості земель. Стратегія раціоналізації використання ҐЗР України і області, збереження та зростання їхнього ресурсно-екологічного потенціалу» (<http://surl.li/bjjfo>).

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

Під час роботи з фокус-групою адміністративного персоналу ОНУ ім. І. І. Мечникова, начальник відділу міжнародних зв'язків Гірченко Ю. Л. та директорка Центру міжнародної освіти Крючкова Н. М. зазначили, що ЗВО має понад 150 договорів із зарубіжними університетами та надає широкі можливості та підтримку здобувачам ВО у реалізації права на академічну мобільність, що також визначено Положенням про реалізацію права на академічну мобільність учасників освітнього процесу ОНУ (<http://surl.li/ybin>). ЗВО має можливість долучати здобувачів до міжнародних проектів в рамках Erasmus+. Використовуючи ресурси Наукової бібліотеки ОНУ ім. І. І. Мечникова, викладачі та здобувачі ВО мають доступ до баз SCOPUS та Web of Science, також є вільний допуск в ОНУ імені І.І. Мечникова до повнотекстової бази даних ScienceDirect - провідної інформаційної платформи Elsevier, яка містить 25% світових наукових публікацій. Під час інтерв'ювання здобувачів ВО, ЕҒ переконалась у тому, що вони та їх наукові керівники беруть активну участь у міжнародних конференціях, зокрема, аспіранти Домуші С. В. (<http://surl.li/bjjgm>) та Соколовський В. А. (<http://surl.li/bjjgp>).

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Сильними сторонами ОНП «Географія» в контексті даного критерію є провадження навчання і викладання на засадах студентоцентризму та академічної свободи, індивідуального підходу до здобувачів ВО, виконання освітньої складової у поєднанні з виконанням дисертаційних досліджень та залученням здобувачів до виконання науково-дослідних тем їх наукових керівників. Безумовно, позитивною практикою є працевлаштування здобувачів в структурних підрозділах ЗВО (0,5 ставки) та розгалужені міжнародні зв'язки Університету, сприяння та популяризація реалізації права на академічну мобільність. Також, варто звернути увагу на сильну сторону даної програми, таку як наявність силабусів вибіркових дисциплін, їх доступність та зрозумілість для здобувачів ВО.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Слабких сторін та недоліків не виявлено.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

Під час аналізу фактів, ЕҒ дійшла висновку, що ОНП «Географія» третього освітньо-наукового рівня в ОНУ ім. І. І. Мечникова має повну відповідність вимогам даного критерію. Зокрема, позитивними, інноваційними практиками є наявність силабусів вибіркових дисциплін, поєднання навчання та наукових досліджень за темами здобувачів, індивідуальний підхід та працевлаштування здобувачів ВО у структурних підрозділах ЗВО (на 0,5 ставки).

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для

окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

В ОНУ ім. І. І. Мечникова діє низка документів, що визначають види, форми і методи контролю: 1) Положенням про організацію освітнього процесу в Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова (<http://surl.li/vqan>), 2) Положенням про організацію і проведення контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти Одеського національного університету імені І.І. Мечникова (<http://surl.li/vqft>) 3) Положенням про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі Одеського національного університету імені І.І. Мечникова (<http://surl.li/vser>). Відповідно до зазначених вище документів, під час реалізації даної ОНП застосовується поточний (письмові контрольні роботи, усні контрольні опитування) та підсумковий (залік, іспит) види контролю. Оцінки виставляються у національній («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та 100-бальній шкалі Університету. Здобувачі ВО проходять таку форму контролю, як атестація, аспіранти систематично звітують про хід виконання індивідуального плану роботи на засіданнях кафедри та Вченої ради факультету. Результати атестації, індивідуальний план роботи та інші необхідні документи подаються до відділу аспірантури та докторантури університету. Підсумковою атестацією є захист дисертації. Для аспірантів, що навчаються за ОНП 106 Географія в ОНУ імені І.І. Мечникова існує можливість створення разової спеціалізованої вченої ради. Аспірант має право на вибір спеціалізованої ради для захисту дисертації. Варто зауважити, що усі форми, методи контролю, критерії оцінювання присутні на сайті ЗВО (<http://surl.li/bjhw>) у відкритому доступі в РПНД та силабусах вибіркових дисциплін.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

На час проведення акредитаційної експертизи затверджений Стандарт для третього рівня вищої освіти за спеціальністю 106 Географія відсутній. Атестація у ЗВО відбувається відповідно до затверджених Положень. Підсумковою атестацією є захист дисертації. Для аспірантів, що навчаються за ОНП 106 Географія в ОНУ імені І.І. Мечникова існує можливість створення разової спеціалізованої вченої ради. Аспірант має право на вибір спеціалізованої ради для захисту дисертації.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Під час проведення акредитаційної експертизи, ЕГ переконалась у наявності в ЗВО чітких та зрозумілих правил і процедур проведення контрольних заходів, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, що відображені у Положенні про організацію і проведення контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти Одеського національного університету імені І.І. Мечникова (<http://surl.li/vqft>), Положенні про політику та порядок врегулювання конфліктних ситуацій (<http://surl.li/bjkie>), Кодексі академічної доброчесності учасників освітнього процесу (<http://surl.li/vshn>). Зазначені вище документи є оприлюдненими на сайті ЗВО та є доступними для ознайомлення усім учасникам освітнього процесу. Під час роботи з фокус-групами як здобувачі, так і викладачі повідомили ЕГ групі, що вони повідомлені про правила та процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, оскарження результатів контрольних заходів та їх перескладання, проте за час реалізації ОНП таких ситуацій ще не було. Також, варто звернути увагу на те, що відповідно до результатів анкетування здобувачів ВО (<http://surl.li/bjivi>), зокрема, за блоком «якість оцінювання результатів навчання»: 100.0% респондентів вважають способи і методи оцінювання результатів навчання справедливими, 83.3% опитаних здобувачів зазначили, що отримують детальний відгук про свою роботу. 83.3% респондентів цілком згодні, що отримують цей відгук швидко. Всі опитані здобувачі вказали, що загальне ставлення викладачів до них було об'єктивним і неупередженим. ЕГ звертає увагу на позитивну практику, що сформувалась під час реалізації ОНП, а саме, на фактично індивідуальному підході до навчання та викладання на даній ОНП, де здобувачі ВО мають можливість виконувати індивідуальні завдання в межах ОК, що є дотичними до тематики їх дисертаційних досліджень.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Під час проведення акредитаційної експертизи, ЕГ мала можливість неодноразово переконатись в наявності чіткої та зрозумілої політики, стандартів і процедур дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації ОНП «Географія», також здобувачі, їх наукові керівники, викладачі кафедри, гарант ОНП та адміністрація геолого-географічного факультету зазначили, що ЗВО

популяризує академічну доброчесність та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності. Зокрема, політика, стандарти та процедури дотримання академічної доброчесності регламентуються: Кодексом академічної доброчесності учасників освітнього процесу ОНУ І.І. Мечникова (<http://surl.li/vshn>), Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців Одеського національного університету імені І.І. Мечникова (<http://surl.li/vsho>). Публікації здобувачів ВО, зокрема, у «Віснику Одеського національного університету. Географічні та геологічні науки» підлягають обов'язковій перевірці на наявність академічного плагіату за допомогою системи Unicheck, що є в Науковій бібліотеці ОНУ імені І.І. Мечникова (<http://surl.li/bjkqh>). ЕГ вважає позитивною практикою встановлення рівнів оригінальності робіт здобувачів ВО, про що, під час роботи у фокус-групі, повідомила директорка Наукової бібліотеки ОНУ ім. І. І. Мечникова Подрезова М. О.. Перевірка статей в інших виданнях відбувається згідно правил цих журналів. Роботи, які не відповідають вимогам академічної доброчесності, не приймаються до публікації в журналі або до захисту в спеціалізованій вченій раді. Як інструменти протидії іншим порушенням академічної доброчесності (списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання, погрози тощо) застосовується електронна скринька довіри ЗВО (<http://surl.li/bjkqi>), скринька довіри на геолого-географічному факультеті, які призначені для інформування щодо проявів академічної недоброчесності; популяризація принципів академічної доброчесності серед учасників освітнього процесу та анонімне анкетування здобувачів вищої освіти «Якість викладання». Популяризація принципів академічної доброчесності відбувається шляхом проведення низки заходів (Яворська В.В., Сич В.А.), зокрема, було проведено відкриту лекцію «Академічне письмо в системі академічної доброчесності: поняття, структура, інструменти» (<http://surl.li/bjkpg>). Водночас, нормативними документами ЗВО передбачено конкретну відповідальність за порушення правил академічної доброчесності: здобувачі ВО можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності (зниження результатів оцінювання контрольної роботи, іспиту, заліку), повторне проходження оцінювання, призначення додаткових контрольних заходів тощо. ЕГ переконалась, що усі учасники освітнього процесу чітко розуміють та дотримуються принципів академічної доброчесності.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Сильними сторонами ОНП «Географія» є те, що ЗВО реалізує політику відкритості та публікує усі необхідні документи на сайті, звідси спостерігається висока обізнаність здобувачів щодо форм, методів контролю та критеріїв оцінювання, їх зрозумілість та доступність. У ЗВО присутні політика, стандарти та процедури дотримання правил академічної доброчесності, роботи здобувачів ВО підлягають обов'язковій перевірці на наявність академічного плагіату, технічна складова якої забезпечується ресурсами Наукової бібліотеки ОНУ ім. І. І. Мечникова та є безоплатною для здобувачів ВО. ЕГ вважає позитивною практикою встановлення рівнів оригінальності робіт здобувачів ВО, надання індивідуальних завдань дотичних до тематики дисертаційних досліджень здобувачів, що стимулює аспірантів створювати оригінальні роботи з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Слабких сторін та недоліків не виявлено.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

ЕГ, проаналізувавши викладені вище факти, вбачає повну відповідність вимогам критерію 5, наявність позитивних практик та суттєвих переваг даної ОНП, що відображається у чіткій і послідовній реалізації принципів академічної доброчесності, встановлення рівнів оригінальності робіт здобувачів ВО, формування зрозумілих форм і методів контролю, індивідуального підходу та виконання оригінальних індивідуальних завдань, що є дотичними до тематики дисертаційних досліджень.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Згідно матеріалів представлених у звіті СО, зокрема таблиці 2 та силабусів для вибіркового дисциплін, ЕГ констатує, що до реалізації даної ОНП залучено 19 осіб, серед яких 10 – доктори наук, 9 кандидати наук, які можуть бути потенційними керівниками та консультантами наукових робіт здобувачів. При аналізі матеріалів у згаданій вище таблиці 2 ЕГ робить висновок, що кожен ОК в т.ч. вибірково забезпечені повним обґрунтуванням певного викладача певній дисципліні. До викладання за даної ОНП залучені представники відомих наукових географічних шкіл, які сформувалися на геолого-географічному факультеті, де і реалізовується ОНП. Це такі школи, як: - «Суспільно-географічні засади планування територій», керівник О.Г. Топчів, гарант ОП; - «Ґрунтоутворювальні процеси в чорноземах степової зони», керівник Є.Н. Красєхі; - «Проблеми інженерної геодинаміки», керівник Є.А. Черкез; - «Теоретичне та практичне берегознавство», керівник Ю.Д. Шуйських. Весь професорсько-викладацький склад постійно підвищує свій професійний розвиток, про що свідчать матеріали про видавничу та популяризаторську діяльність розміщені по кафедрально на сайті ЗВО <http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/ggf/chairs>, а також сертифікати, свідоцтва і т.п., що додані до справи Гарантом на прохання ЕГ [пункт 1 доданих документів]. Під час зустрічей ЕГ зі здобувачами, було виявлено високий рівень задоволеності викладачами, як професіоналами у визначених напрямках, також це підтверджують результати опитування, що представлені у вільному доступі http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/ggf/naukova_diyalnist/Anketuvania_Aspirantiv/Rezultaty_opytuvannia_Nauk_y_pro_zemliu__Neohrafiia_PhD.pdf. Таким чином, ЕГ констатує, що наявний НПП повністю забезпечує досягнення цілей та результатів визначених ОНП.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Процедура конкурсного добору викладачів в рамках даної ОНП унормовується Положення про проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад НПП ОНУ http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz_nauk-ped.pdf. В контексті прозорості конкурсу загальна процедура конкурсного відбору передбачає такий порядок: - видання наказу про проведення конкурсу; - публікація оголошення про проведення конкурсу у засобах масової інформації та на сайті університету; - прийняття документів від осіб, які беруть участь у конкурсі; - перевірка начальником навчального відділу комплектності поданих кандидатами документів; - попередній розгляд документів конкурсною комісією ОНУ імені І.І. Мечникова. Цей пункт виконується впродовж триденного строку після завершення терміну подання. Після чого Конкурсна комісія надає рекомендації стосовно претендентів на розгляд кафедр, вчених рад факультетів, Вченої ради університету; - відбувається обговорення кандидатур претендентів на заміщення посади викладачів проводиться на засіданні кафедри, яка надає висновки про відповідність/невідповідність їхніх професійних якостей цій посаді. Всі викладачі, що забезпечують реалізацію ОНП, пройшли конкурсний відбір відповідно цього Порядку, підтвердили свою академічну та професійну кваліфікацію, з ними було укладено трудові договори за прикладом заявки розміщеної на сайті ЗВО. <http://onu.edu.ua/uk/persdep>. Зокрема декан ГФ, яка входить до робочої групи ОНП, В.В. Яворська на зустріч у фокус групі підтверджує той факт, що в даній ОНП задіяні лише викладачі, які мають ступінь кандидата чи доктора наук, а також мають значний досвід викладання та проведення наукових географічних досліджень. Таким чином, ЕГ констатує, що дане положення та загальна процедура конкурсного відбору забезпечує добір відповідних фахівців з високим рівнем професіоналізму, які можуть забезпечити виконання цілей та ПРН даної ОНП.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

ЗВО в рамках даної ОНП різносторонньо долучає потенційних роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу. Про це перш за все свідчать відповідні документи (протоколи, витяги з протоколів) долучені Гарантом ОП на прохання ЕГ та чисельні особисті підтвердження присутніх на зустрічі ЕГ з роботодавцями у фокус-групі. Приведемо лише декілька прикладів: - до перегляду ОНП і її оновлення була залучена провідний науковий співробітник Інституту географії, д.геогр.н., І.В. Гукалова, що підтверджується документами [пункт 5 доданих документів] та її словами на відповідній зустрічі; - в спільних наукових проєктах разом із науковцями та здобувачами даної ОНП брали участь представники Херсонського державного університету, зокрема д.геогр.н. Д.С.Мальчикова та д.геогр. н. І.О. Пилипенко, що підтверджується словами останніх на зустрічі 7. Вагомий внесок здійснюють роботодавці, виступаючи офіційними опонентами на захисті дисертаційних досліджень аспірантів географічних спеціальностей, це зокрема засвідчив представник ХНУ імені В.Н. Каразіна Юрій Кандиба на відкритій зустрічі. Це все сприяє набуттю аспірантами універсальних навичок дослідника, зокрема щодо застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності та розуміння розвитку географічної науки на сучасному рівні.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

При аналізі звіту про СО та в результаті зустрічі в фокус групах із здобувачами та НПП, ЕГ пересвідчилася, що до даної ОНП залучені різного роду професіонали практики, як зовнішні так і внутрішні. Відбуваються чисельні відкриті наукові лекції в яких беруть участь і здобувачі даної ОНП. Так лекторами були акад. НАН України Л.Г. Руденко, проф. КНУ, д. геогр. н. К.В. Мезенцев, представники кафедри землеустрою і кадастру, геодезії та

природокористування ОДАУ проф. Михайлюка В.І. та доц. Леонідової І.В.. Свідченням цього є як і особисті підтвердження вище згаданих осіб, так і в матеріалах на сайті у розділі «Відкриті лекції» <http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/ggf/halereia> . Також відмічаємо, що завідувач кафедри географії України, ґрунтознавства та земельного кадастру доц. Буяновський А.О., є сертифікованим оцінювачем майна та майнових прав, зокрема земельних ділянок, та як фахівець практик на високому рівні впроваджує практичні навички в освітній процес. Також до аудиторних занять безпосередньо долучається керівник та учасник значної кількості НДР всеукраїнського та міжнародного масштабу, гарант ОП, проф. О.Г. Топчієв. До консультацій аспірантів періодично залучаються к.с.г.н Куліджанов Е.В., к.б.н. Хохрякова А.І. (Одеська філія державної установи «Інститут охорони родючості ґрунтів України») та інженери ґрунтознавці та гідрогеологи Задорожній І.В. та Медведєв О.Ю. (ВП «Причорноморський ЦВРГ» БУВР річок Причорномор'я та Нижнього Дунаю). Це підтверджується зокрема матеріалами на сайті факультету <http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/ggf/halereia> та свідченням здобувачів та НПП.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

В результаті аналізу звіту про СО, документів доданих до справи Гарантом ОП (сертифікати, свідоцтва та ін.), а також безпосереднім спілкуванням у фокус групах з адміністрацією ЗВО та свідченням НПП (В.В. Яворська, В.І. Тригуб), ЕГ констатує, що ЗВО всебічно сприяє професійному розвитку викладачів даної ОНП. Такими прикладами впродовж останніх 5 років є [підтвердження пункт 1 доданих документів], стажування проф. Топчієв О.Г. в КНУ імені Тараса Шевченка; проф. Яворська В.В. пройшла Міжнародне науково-педагогічне стажування (Ukraine-Uzbekistan-Latvia, IV.2021) та приймала участь у проєкті "Іноваційний університет та лідерство. Фаза V: (Варшава-Краків-Київ, X.2019 - VII.2020 р.); доц. Буяновський А.О. пройшов стажування Університет природничих наук у Любліні (республіка Польща) та має посвідку «Сертифікований оцінювач майна, в т.ч. земельних ділянок (оцінка об'єктів в матеріальній формі 1.1, 1.2)». Проф. розвиток викладачів унормовують такі документи як Статут ЗВО <http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/statut-onu-2017.pdf> та Положення про підвищення кваліфікації науково-педагогічних і педагогічних працівників http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/dek/poloz-pidvishennya-kvalifikatsii_12112020.pdf. Загалом основними видами підвищення кваліфікації є: стажування, участь у семінарах, практикумах, тренінгах, вебінарах тощо. З березня по вересень 2020 р. ОНУ отримав ліцензію на 3000 безкоштовних підписок на освітню онлайн-платформу Coursera. <http://onu.edu.ua/uk/osvita/onu-imeni-i-i-mechnykova-otrymav-litsenziuu-na-3000-bezkoshtovnykh-pidpysok-na-osvitniu-onlainplatformu-coursera> Підвищення кваліфікації здійснюється згідно з планом-графіком. Професійний розвиток викладачів відбувається також шляхом їх залучення до наукової роботи з оплатою в межах виконання держбюджетних тем МОН.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

На зустрічі ЕГ з керівництвом та адміністрацією ЗВО, а також із НПП встановлено, що ЗВО стимулює розвиток викладацької майстерності в рамках даної ОНП. В ЗВО функціонує система заохочення викладачів за досягнення у фаховій сфері, так матеріальне заохочення може надаватися за особливі успіхи у вирішенні сучасних наукових проблем на світовому рівні і використання у роботі знання іноземної мови, викладачам може встановлюватися надбавка до заробітної плати (п. 5.12 Статуту <http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/statut-onu-2017.pdf>). Згідно з п.3.3.1 «Положення про матеріальне заохочення співробітників ОНУ» встановлюється надбавка за високі досягнення в праці у розмірі до 50% (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/kd2020.pdf>) та разове преміювання. Також за рішенням Вченої ради ОНУ викладачі представляються до державних і урядових нагород, присвоєння почесних звань, відзначення преміями, грамотами тощо. Проф. Топчієв О.Г. має почесне звання Заслужений діяч науки і техніки України. Почесною грамотою МОН України Яворська В.В. (2021) Грамота МОН України (2019).- Подяка МОН України (2016). Грамота Одеської обласної державної адміністрації(2014). доц. Буяновський А.О. Почесна грамота Одеської обласної ради, почесні грамоти та подяки ОНУ. Проф. Красєха Є.Н. Почесною грамотою Одеської міської ради, Одеської обласної державної адміністрації, Почесний член Українського товариства ґрунтознавців і агрохіміків, Почесні грамоти Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова. Сканкопії усіх вище наведених документів долучено до справи [пункт 1 доданих документів]. НПП за даною ОНП поєднують наукові дослідження та викладання в рамках виконання держбюджетних тем МОН [пункт 6 доданих документів] та певних міжнародних проєктів [пункт 2 доданих документів].

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Сильною стороною в рамках даного критерію безумовно є НПП задіяний в реалізації ОНП, зокрема визначених цілей та ПРН. Про це свідчить не лише присутність значної кількості фахових докторів та кандидатів наук, але й той факт, що в переважній більшості вони є представниками потужних наукових шкіл, які знані не лише в Україні, але й поза її межами. Це на думку ЕГ значно допомагає здобувачам у їх професійному становленні. Позитивною практикою на думку ЕГ є всебічне та різноманітне залучення стейкхолдерів до освітнього та навчального процесу

(гостьові лекції, спільні НДР і т.п.), що підтверджують як самі роботодавці, так і представники інших ЗВО та науково-дослідних установ.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

ЕГ констатує відсутність слабких сторін та недоліків в межах даного критерію за даною ОНП. В рамках даного критерію ЕГ рекомендує залучати іноземних вчених-практиків до проведення відкритих лекцій з фізичної та суспільної географії. Це в свою чергу посилить інтернаціоналізацію ОНП та буде сприяти академічній мобільності здобувачів.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

Взірцевий професорсько-викладацький склад за ОНП, повна відповідність усім підкритеріям в рамках даного критерію, наявність позитивних практик, які в сукупності формують надбудову в освітньому процесі, а також відсутність слабких сторін та недоліків, обґрунтовано дозволяють ЕГ встановити рівень відповідності за даним критерієм – А.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Під час онлайн акредитації ОНП ЕГ було продемонстровано оглядові відео які супроводжувалися коментарями декана факультету В.В. Яворської та завідувача кафедри географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру А.О. Буяновського. Також до матеріалів справи доданий широкий та повний інформаційний перелік обладнання і устаткування по лабораторіях і навчальних кабінетах, які використовуються при реалізації ОНП [п. 4 доданих документів]. На зустрічах з керівництвом та адміністрацією ЗВО було підтверджено як проректорами так і деканом ГГФ, що матеріально-технічна база, яка задіяна в ОНП є відповідною та перебуває в постійному оновленні (як свідчення нещодавній ректорський сертифікат на оновлення МТЗ, який долучений до доданих документів), хоча не в повному обсязі і частина МТЗ потребує подальшого розвитку. Наприклад, оновлення потребують прилади для проведення гранулометричного, фізико-хімічних аналізів ґрунту, обладнання для проведення геолого-геоморфологічних робіт та ін. Загалом ОНУ імені І.І. Мечникова має розвинуту інфраструктуру університету, що складається з 19 корпусів, зокрема наукових та навчальних лабораторій, бібліотек, музеїв (зоологічний, палеонтологічний, геолого-мінералогічний, рідкісної книги, історії університету), комп'ютерних класів, гідробіологічної станції, ботанічного саду, стадіону. Досягненню реалізації окремих ОК та ПРН ОНП загалом допомагає наявна в структурі факультету лабораторії та аудиторії. Наприклад, проблемна науково-дослідна лабораторія географії ґрунтів і охорони ґрунтового покриву чорноземної зони (ПНДЛ – 4) та навчальна лабораторія хімічного аналізу ґрунтів та вод (ОК5; ВБ2.3, ВБ3.3, ВБ4.2 та ВБ5.3; РНО1-РНО3, РНО5 та ін.); кабінет геодезії, топографії, картографії та землеустрою та картографічний кабінет (ОК6, ВБ2.4, ВБ3.4; РН 07, РН10-РН12 та ін.); - навчальна лабораторія геоінформаційного забезпечення дисциплін топографо-картографічного та землепорядного циклів, лабораторія ГС технологій та кабінет ГС технологій (ОК 2, ОК 4; ВБ1.4, ВБ3.1, ВБ4.3, ВБ5.5; РНО6, РНО8 та ін.); - кабінет раціонального природокористування (ОК7; ВБ3.3, ВБ5.1; РНО1, РНО9 та ін.). В ЗВО функціонує також центр колективного користування науковим обладнанням. За свідченням А.О. Буяновського проводиться щорічна перевірка вимірювального обладнання (відповідний документ долучений до справи). Представлений перелік, безпосередній огляд та матеріали долучені до справи гарантом ОП дають змогу ЕГ констатувати той факт, що наявні ресурси є достатніми та забезпечують досягнення визначених ОНП цілей та ПРН. Окремо ЕГ виділяє наукову бібліотеку ОНУ, а особливо її онлайн функціонування. Це широка і наповнена мережа каталогів, документів, наукових і методичних матеріалів та ін., при цьому вона є чітко структурованою і логічно зрозумілою. Разом з тим має підписку до пошукових платформ Web of Science, East View та ін. (<https://cutt.ly/NPv7tSA>). Здобувачі можуть онлайн замовляти необхідну літературу та перевірку своїх робіт на сервісі Unicheck.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

ОНУ імені І.І. Мечникова та зокрема геолого-географічний факультет, де переважно реалізується ОНП забезпечує вільний і безоплатний доступ до відповідної інфраструктури та різноманітних інформаційних ресурсів, що було підтверджено під час зустрічей ЕГ з усіма учасниками освітнього процесу. Іногородні аспіранти забезпечені гуртожитками, будівлі яких відповідають санітарно-технічним нормам, обладнанні необхідними меблями, є санітарні та побутові приміщення, кухні, холи для відпочинку, безоплатний Wi-Fi. Це підтверджується на зустрічі із здобувачами та студентським самоврядуванням, зокрема головою профспілкової організації студентів та аспірантів - Євгеном Юрашом. На сайтах факультету <http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/ggf> та бібліотеки <http://onu.edu.ua/uk/science/scientific-library> є всі необхідні навчальні та методичні матеріали у вільному доступі, що і підтвердили здобувачі (Л. Буяновська, А. Юраш). Також здобувачі можуть вільно та на безоплатній основі користуватися наявним програмним забезпеченням та лабораторіями в яких проводити необхідні дослідження (експерименти), це підтверджено і на зустрічах із здобувачами, НПП та відображено в результатах опитування http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/ggf/naukova_diyalnist/Anketuvania_Aspirantiv/Rezultaty_opytuvannia_Nauk_y_pro_zemliu_Neohrafiia_PhD.pdf. Також у здобувачів є можливість на безоплатній основі представити свої результати на наукових конференціях, що проходять в ЗВО <http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/ggf/naukova-diyalnist>, а також безкоштовно опублікувати їх у фаховому збірнику категорії Б «Вісник ОНУ. Географічні та геологічні науки» http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/ggf/pravila_dlya_Visnyka_ONU_GEO2021.pdf.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

В ході акредитаційної експертизи, зокрема під час демонстрації МТЗ, ознайомлення з матеріалами на сайті ЗВО, спілкуванню у фокус групах із здобувачами та представниками сервісних підрозділів, ЕГ встановила, що освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти. Начальні аудиторії, лабораторії та територія студ.містечка загалом відповідає санітарним вимогам, в них присутні вогнегасники, плани евакуації, необхідні інструкції з користування приладами і т.п. За свідченням здобувачів, зокрема Світлани Домуші, їх повністю влаштовує те середовище освітнє, яке наявне в ЗВО. За свідченням представника студ.самоврядування Євгена Юраша здобувачі мають право жити в окремих комфортних кімнатах в гуртожитку, що відведений безпосередньо для них, але з даної ОНП жоден аспірант там не проживає, так як має або знімає квартиру. Також цей представник розповів про дисконтну програму з картою «МечніковКарт», яка надає знижки для власників у різного роду магазинах, кав'ярнях, кінотеатрах і т.п. ЕГ вважає це виключно позитивною практикою. Що стосується оздоровлення, то здобувачі можуть користуватися базою відпочинку «Чорноморка», яка входить до структури ЗВО (<http://onu.edu.ua/uk/infostud/chornomorka>). В ЗВО також функціонують спортивні секції, які здобувачі можуть відвідувати <http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/ggf/chairs/sport>. В Центрі культури та дозвілля ОНУ (http://onu.edu.ua/uk/culture/culture_center) здобувачі можуть організовувати (і роблять це, підтверджено представниками студ.самоврядування на зустрічі) різні види свого дозвілля. В цьому Центрі проходять також наукові конференції. Для психологічної підтримки здобувачів в університеті створено Психологічну службу ОНУ <http://onu.edu.ua/uk/infostud/psy-service>. Вцілому ЕГ констатує, що ЗВО задовольняє потреби та інтереси здобувачів, що підтверджують також дані опитування <https://cutt.ly/cPc429t>. Всі поточні побажання здобувачів враховуються при перегляді ОНП загалом, про що свідчать додані документи п.5 за списком. Самі здобувачі на зустрічах підтверджують факт врахування їх побажань також при оновленні МТЗ та при проведенні ремонтних робіт в навчальних кабінетах та інших просторах у ЗВО.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Під час зустрічей у фокус групах, зокрема з представниками студ.самоврядування, здобувачами та НПП, ЕГ мала змогу переконатися, що ЗВО якісно забезпечує різного роду підтримку здобувачів. По-перше Артуром Тишевичем та Світланою Домусі було підтверджено, що вони швидко отримують всю необхідну інформацію, як від наукових керівників, так і від деканату та відділу аспірантури. Також здобувачі зазначили, що для них створене група в месенджері, де вони отримують оперативну всю інформацію, як організаційного так і освітнього характеру, за запитом та поточною. По-друге сайт ЗВО та факультету забезпечує інформаційну підтримку, там присутні всі необхідні начальні та методичні матеріали, а також графік освітнього процесу. По-третє, згідно п. 2.12 Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії http://onu.edu.ua/pologennya_pidgotovka_PhD_apirantura.pdf особам, зарахованим до аспірантури на денну форму навчання за державним замовленням (у випадку ОНП Географія – з аспірантів з 6) призначають стипендію. Аспіранти мають право на роботу у режимі неповного робочого часу (але не більш як на 0.5 ставки) із збереженням стипендії (<http://onu.edu.ua/uk/science/postgraduate/aspirantam>) Соціальною підтримкою опікується Студентська рада (<http://onu.edu.ua/uk/infostud/selfgov>) та Профком студентів та аспірантів (<http://studprofkom.onu.edu.ua/>), різнопланові консультації надаються працівниками Психологічної служби (<http://onu.edu.ua/uk/infostud/psy-service>) та Юридичного центру (<http://onu.edu.ua/uk/lawcenter>). Тобто таким чином забезпечується соціальна підтримка здобувачів, що останні підтвердили на зустрічі, зокрема Сергій Шинкаренко та представники студентського самоврядування. Про високий рівень задоволення вище наведеними підтримками, свідчать також результати анонімного анкетування.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

При зустрічі зі здобувачами, студ.самоврядуванням та НПП було ЕГ встановлено, що на момент акредитаційної експертизи здобувачів з особливими освітніми потребами за ОНП не навчається. В той же час відповідно до п. 2.2 Статуту ОНУ одним з принципів освітньої діяльності є забезпечення доступу до освітніх програм особам з особливими фізичними потребами (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/statut-onu-2017.pdf>). Згідно правил прийому <http://onu.edu.ua/uk/abitur> у разі подання документів на участь у конкурсному відборі особами з особливими освітніми потребами ОНУ імені І.І. Мечникова забезпечує відповідні умови для проходження ними вступних іспитів та співбесід. При огляді МТЗ було продемонстровано, що мінімальні необхідні засоби для повноцінного їх навчання, є – це пандуси, ліфти і т.п. Такий стан справ підтвердив і представник профспілки студ. самоврядування, в той же час він відмітив, що даний елемент в освітньому процесі потребує вдосконалення і профспілка студентів активно це пропагує, а адміністрація ЗВО по мірі можливого йде на зустріч. Також для здобувачів функціонує служба психологічної підтримки (<http://onu.edu.ua/uk/infostud/psy-service>). Враховуючи все вище зазначене ЕГ констатує, що ЗВО вживає необхідних заходів в питанні доступу здобувачів з особливими потребами до освітнього процесу.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

В ході аналізу відповідних матеріалів акредитаційної справи ЕГ було встановлено, що політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій в ЗВО унормовується наступними документами - Положенням про політику та порядок урегулювання конфліктних ситуацій в ОНУ імені І.І. Мечникова <http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-regulirovanie-kofliktov.pdf>, Антикорупційною програмою <http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/anticorrupt.pdf> та п.3.37 Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/aspirantura/phd-docs/pologennya_pidgotovka_PhD_apirantura.pdf. Здобувачі та НПП на зустрічах підтвердили, що існують такі норми, але в той же час зазначили, що прецедентів застосування цих документів не було. Загалом процедура є конференційною для здобувачів, а певні механізми її впровадження вказані у звіті про СО, що і підтверджено ЕГ при аналізі представлених документів та при спілкуванні у фокус-групах (зокрема здобувач Леся Буяновська підтвердила це). Анкетування здобувачів свідчить про загальний високий рівень поінформованості у цьому питанні.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

Сильними сторонами в рамках даного критерію ЕГ відзначає своєчасну, прозору та повну підтримку здобувачів за даною ОНП, а також функціонування бібліотеки, особливо її он-лайн версії. Позитивною практикою є щорічна повірка приладів в лабораторії та функціонування дисконтної програми з «МечніковКарт».

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Слабкою стороною в рамках даного критерію ЕГ вважає в окремих випадках застаріле матеріальне-технічне забезпечення, яке оновлюється не так часто, як того хотіли б НПП, здобувачі та сучасні виклики, особливо в галузі фізико-географічних досліджень. ЕГ розуміє, що зараз на ОНП не навчаються здобувачі з особливими потребами, але в той же час рекомендує пришвидшити розвиток в цьому напрямі (обладнання рельєфної плитки, встановлення шрифту Брайля і т.п.), так як це процес дещо довготривалий. Разом з тим ЕГ рекомендує зробити підписи (де це ще не зроблено) до навчальних матеріалів та обладнання не лише російською, але й українською мовами в рамках виконання певних пунктів Закону України «Про вищу освіту».

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Зважаючи на повну відповідність підкритеріям 7.2-7.4. та 7.6, враховуючи несуттєві зауваження по підкритеріях 7.1. та 7.5 та використовуючи голістичний підхід, ЕГ констатує за даним критерієм рівень В.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

Процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОНП у ЗВО регулюються такими нормативними документами: - Політика забезпечення якості вищої освіти Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (<http://surl.li/vsdz>): - Положення про освітні програми в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова (<http://surl.li/ydms>) - Положення про систему внутрішнього забезпечення якості в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова (<http://surl.li/bjlgv>) - Положення про моніторинг якості освіти в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова (<http://surl.li/vsfo>) - Положення про організацію і проведення опитування здобувачів вищої освіти в Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова (<http://surl.li/bjlhe>). Під час роботи з фокус-групами, ЕГ впевнилася, що учасники освітнього процесу знають та розуміють процедури, що регламентуються цими документами. Зазначені процедури передбачають перегляд та оновлення змісту ОНП з урахування думки стейкхолдерів, зокрема, і здобувачів ВО як рівноправних учасників освітнього процесу. В ОНУ ім. І. І. Мечникова моніторинг ОП здійснюється Центром забезпечення якості освіти ЦЗЯО (<http://surl.li/wvtrn>) основною метою діяльності якого є впровадження, розбудова й ефективне функціонування внутрішньої системи забезпечення якості освіти. На регулярних засіданнях робочих груп за участі співробітників ЦЗЯО і членів НМР розглядаються проекти нових освітніх програм (ОП), проекти оновлених редакцій освітніх програм у зв'язку із затвердженням стандартів вищої освіти, внесенням змін до ОП за результатами опитувань здобувачів вищої освіти та стейкхолдерів. У подальшому підготовлені документи подаються до розгляду та схвалення НМР і розгляду та затвердження Вченою радою університету. ОНП «Географія» уперше введено в дію у вересні 2017 року затверджено на засіданні Вченої ради (протокол №6 Вченої ради ОНУ імені І.І. Мечникова від 28.02.2017 року). Перегляд і оновлення програми відбулися у 2020 році. Було оптимізовано зміст (узагальнено компетентності та програмні результати навчання) та оновлено структуру ОП відповідно до форми, рекомендованої МОН. Введено обов'язкову дисципліну «Інформаційні технології у науковій діяльності», а також вибіркові дисципліни «Психологія ефективного управління часом, «Інтернаціоналізація освітньо-наукової діяльності», «Методи статистичної обробки даних» та ще 6 фахових дисципліни вільного вибору, дотичні до тем дисертаційних робіт здобувачів. Замість двох дисциплін «Методологія та філософія наукових досліджень» та «Професійна етика викладача та науковця» введено дисципліну «Філософія науки та етика науковця»; замість «Історія, концепції та проблеми науки» та «Сучасні досягнення науки» - «Історія, концепції та сучасні досягнення науки». ОП розглянуто на засіданні НМР 25.06.2020 та затверджено Вченою радою ОНУ імені І.І. Мечникова (протокол №8 від 30.06. 2020 року).

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Під час роботи з фокус-групами здобувачів та представників органів студентського самоврядування (ОСС) та первинної профспілкової організації ЕГ з'ясувала, що здобувачі зацікавлені в постійному перегляді та удосконаленні ОНП. Відповідно до ВСО, у ЗВО ЦЗЯО (<http://surl.li/wvtrn>) щорічно проводить анонімне опитування здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня загалом, так і окремо тих, що навчаються за ОНП Географія (<http://surl.li/bjiyi>). Далі підготовлені аналітичні звіти передаються до НМР та Вченої ради ОНУ ім. І. І. Мечникова та вчених рад факультетів, де обговорюються тенденції розвитку ОП та їх перегляд. В контексті щорічного опитування здобувачів ВО ЕГ рекомендує збільшити частоту проведення опитувань та проводити їх кожного семестру та/або двічі на семестр для більш оперативного реагування та врахування інтересів здобувачів ВО. Послідовно, що до складу вчених рад факультетів та університету входять представники студентського самоврядування та первинної профспілкової організації (склад Вченої ради університету http://onu.edu.ua/uk/geninfo/acad_council). До складу Вченої ради університету та факультетів входять обрані представники студентів, аспірантів, докторантів, а також очільники виборних органів первинної профспілкової організації та студентського самоврядування. Таким чином, під час перегляду ОНП було враховано пропозиції усіх аспірантів щодо обов'язкових курсів дисциплін, так і побажання аспірантів-географів щодо збільшення кількості фахових вибіркових дисциплін та їх практичної складової. До прикладу, у складі проектної та робочої груп ОНП перебувала аспірантка Домусчі С., пропозиції якої враховувались на засіданнях робочої групи.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

Під час роботи з фокус-групою роботодавців ЕГ переконалась у значній їхній увазі до ОНП «Географія» та активній участі в процесах внутрішнього забезпечення якості освіти. Роботодавці Руденко Л. Г., Запотоцький С. П., Мальчикова Д. С, Барановський М. О. та Палеха Ю. М. надіслали свої рецензії та відгуки, де зазначають

відповідність програми потребам ринку праці та сучасним вимогам підготовки висококваліфікованих кадрів у галузі природничих наук. Присутні на зустрічі представники роботодавців (Мальчикова Дар'я Сергіївна - проректор з навчальної та науково-педагогічної роботи ХДУ; Пилипенко Ігор Олегович - декан факультету біології, географії і екології ХДУ; Михайлюк Віктор Іванович - професор кафедри землеустрою та кадастру ОДАУ) підтвердили постійну комунікацію із ЗВО щодо покращення та розвитку ОНП. Також роботодавці звернули увагу на те, що ЗВО залучає професіоналів-практиків до проведення бінарних (гостьових) лекцій. Представники роботодавців Пилипенко І.О. та Гукалова І.В. зазначили, що були залучені до розробки ОНП. Наприклад, до перегляду і оновлення ОНП була залучена провідний науковий співробітник Інституту географії, д.геогр.н., І.В. Гукалова, що підтверджується документами [пункт 5 доданих документів] та її словами під час зустрічі ЕГ із роботодавцями. Також під час роботи ЕГ із фокус-групою роботодавців та випускників, було зазначено, що представники Херсонського державного університету, зокрема д.геогр.н. Д.С. Мальчикова та д.геогр. н. І.О. Пилипенко, беруть активну участь у розвитку ОНП шляхом участі у спільних наукових проєктах. ЕГ група під час роботи з фокус-групою роботодавців та випускників пересвідчилась у значній увазі до даної ОНП від стейкхолдерів. Водночас, поряд з різними формами зв'язків з роботодавцями, стійкого майданчика (платформи) їх комунікації між собою та ЗВО не існує. Саме тому ЕГ рекомендує створити ефективний постійно діючий майданчик для комунікації роботодавців та ЗВО, передбачивши статус та чіткі процедури співпраці з таким майданчиком (платформою), з метою врахування тенденцій ринку праці у розвитку ОНП.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

Відповідно до матеріалів ВСО, в ОНУ ім. І. І. Мечникова існує Відділ (бюро) сприяння працевлаштуванню випускників та студентів (<http://surl.li/bjmeb> та <http://depwork.onu.edu.ua/>), який здійснює збір інформації щодо працевлаштування та кар'єрного шляху випускників. Під час роботи з фокус-групою працівників структурних підрозділів, ЕГ було повідомлено, що збір інформації щодо працевлаштування та кар'єрного шляху випускників відбувається, зокрема, під час безпосередньої комунікації адміністрації ГГФ з випускниками, шляхом проведення спільних онлайн-конференцій, на які приєднуються випускники та під час Днів факультету (перша субота квітня), як платформи систематичної комунікації випускників різних курсів та спеціальностей (зі слів декана проф. Яворської В. В.). За ОНП наразі немає випускників, проте вже багато десятиліть в ОНУ імені І.І. Мечникова проводиться підготовка аспірантів-географів, випускниками аспірантури факультету з 1990 року було захищено 60 кандидатських та 12 докторських дисертацій. Деканат геолого-географічного факультету, наукові керівники підтримують зв'язок з випускниками аспірантури, обізнані щодо їх працевлаштування в: ОНУ імені І.І. Мечникова, Одеському національному медичному університеті, Одеському державному аграрному університеті, Одеському державному екологічному університеті, Херсонському державному університеті, Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького тощо. В ОНУ діє громадська організація «Асоціація випускників ОНУ імені І.І. Мечникова», одним із завдань якої є сприяння поліпшенню змісту освіти, якості й ефективності підготовки фахівців.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

В ОНУ імені І. І. Мечникова правила і процедури внутрішнього забезпечення якості освіти регламентуються Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості (<http://surl.li/bjlgv>), що передбачає наявність у ЗВО п'ятирівневої системи внутрішнього забезпечення якості освіти: I рівень - здобувачі вищої освіти залучаються до ВЗЯО через участь у опитуваннях та внесення пропозицій щодо покращення ОП через органи студентського самоврядування; II рівень - гаранті ОП, кафедри, робочі групи ОП, представники роботодавців, викладачі забезпечують реалізацію, поточний моніторинг ОП; III рівень - декан, деканат, Вчена рада факультету, НМК факультетів здійснюють впровадження та адміністрування ОП; IV рівень - Центр із забезпечення якості освіти, НМР, загальноуніверситетські підрозділи, залучені до реалізації системи ВЗЯО здійснюють внутрішні експертизи ОП, моніторинг якості освітньої діяльності університету, формують рекомендації щодо прийняття загальноуніверситетських рішень; V рівень - ректор, проректори, Вчена рада ОНУ визначають стратегію і політику щодо ВЗЯО, приймають загальноуніверситетські рішення щодо забезпечення якості освіти, затверджують нормативні акти, програми дій щодо ВЗЯО, приймають рішення про затвердження та закриття ОП. Відповідно до матеріалів ВСО, за результатами процедур внутрішнього забезпечення якості напередодні перегляду ОП у 2020 році виявлено ряд недоліків та сформовано наступні пропозиції щодо поліпшення ОП: - доповнити перелік вибіркових дисциплін навчальними курсами, безпосередньо пов'язаними з темою дисертаційного дослідження здобувачів, а також розвитку їх особистісних якостей, інструментальних навичок дослідника (статистичні методи обробки даних, інформаційно-комунікаційні технології тощо); - збільшити кількість часу на аудиторні заняття; - приділити більшу увагу практичній підготовці з дисциплін професійного спрямування; - активізувати роботу щодо інформування здобувачів вищої освіти стосовно змін, що вносяться до ОП, та її реалізації. Усі пропозиції було враховано під час перегляду та оновлення ОП. Суттєво доповнено і наразі доповнюються за потреби веб-сторінки геолого-географічного факультету (<http://surl.li/bjhwv>), відділу аспірантури та докторантури (<http://surl.li/vqgj>) сайту ОНУ з метою надання аспірантам своєчасної інформації. Таким чином, завдяки ефективній комунікації між різними рівнями системи внутрішнього забезпечення відбулось вчасне реагування та суттєве покращення ОНП «Географія».

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

ОНП «Географія» проходить первинну акредитацію, тому пропозицій та зауважень щодо її реалізації за результатами акредитаційної експертизи ще не надходило.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

Під час спілкування з різними фокус-групами ЕГ пересвідчилась у наявності в ОНУ ім. І. І. Мечникова потужної системи забезпечення якості освіти, що базується на належному нормативно-правовому забезпеченні. ЗВО має чітку і зрозумілу політику відкритості та забезпечення якості освіти, що підтверджують стейкхолдери реалізації ОНП: викладачами, здобувачами ВО, адміністративним персоналом, роботодавцями, які приділяють велику увагу даній ОНП та готові всіляко долучитися до покращення та розвитку програми. Під час спілкування з Гарантом ОНП, НПП та здобувачами, ЕГ впевнилася в існуванні спільних традицій, практик та цінностей наукової та освітньої спільноти Університету, яка сформована на багаторічній школі підготовки висококваліфікованих науково-педагогічних кадрів. Учасники освітнього процесу дотримуються правил академічної доброчесності, забезпечені матеріально-технічними ресурсами для перевірки робіт НПП та здобувачів на наявність академічного плагіату. ЗВО всіляко підтримує розвиток культури якості, утвердження принципів академічної доброчесності та свободи.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

ЗВО має сформовану культуру якості та дієву багаторівневу систему внутрішнього забезпечення якості освіти, що дозволяє вчасно виявляти недоліки та реагувати на них. Здобувачі безпосередньо та через органи студентського самоврядування долучаються до процедур моніторингу та перегляду ОНП. Усі учасники освітнього процесу повідомлені про необхідність дотримуватися принципів академічної доброчесності, а ЗВО у свою чергу забезпечує технічні ресурси для програмної перевірки робіт здобувачів на наявність академічного плагіату безкоштовно та проводить заходи з популяризації академічної доброчесності, що сприяє розвитку ОНП. А роботодавці залучені до процедур забезпечення якості ОНП як надійні партнери та приділяють велику увагу розвитку програми.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

ЕГ звертає увагу на те, що ОНУ імені І. І. Мечникова приділяє велику увагу розвитку системи внутрішнього забезпечення якості ОП та здійснює низку заходів для цього. В продовження розвитку ОНП ЕГ рекомендує вдосконалити певні процедури, зокрема: - збільшити частоту опитувань здобувачів ВО щодо якості навчання і викладання за даною ОНП (з частоти 1 раз на рік до 1 разу в семестр/3 місяці); - створити майданчик для комунікації роботодавців та ЗВО, що допоможе враховувати тенденції ринку праці в подальшому розвитку ОНП.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

Відповідність даного критерію рівню В забезпечується наявною в Університеті ефективною багаторівневою системою ВЗЯО, яка дозволяє вчасно реагувати на виявлені недоліки. Учасники освітнього процесу безпосередньо залучені до процедур забезпечення якості освіти. В Університеті сформована висока культура якості, яка сприяє постійному розвитку ОНП та освітньої діяльності за цією програмою.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої

програми.

Під час аналізу матеріалів ВСО та інтерв'ю з фокус-групами, ЕГ пересвідчилась у політиці прозорості та публічності, що цілковито забезпечуються ОНУ ім. І. І. Мечникова. Респонденти запевнили ЕГ групу, що вони поінформовані про необхідні нормативно-правові документи університету, необхідні для їх навчання чи роботи. ЕГ переконалась, що ЗВО має чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу і забезпечуються потужною нормативно-правовою базою: 1) Статут університету 2) Правила внутрішнього трудового розпорядку 3) Кодекс академічної доброчесності учасників освітнього процесу 4) Антикорупційна програма 5) Положення про організацію освітнього процесу 6) Положення про освітні програми 7) Положення про порядок проведення практики здобувачів вищої освіти 8) Положення про порядок реалізації здобувачами вищої освіти права на вільний вибір навчальних дисциплін 9) Положення про організацію і проведення контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти 10) Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу 11) Положення про порядок визнання (перезарахування) результатів навчання учасників програм академічної мобільності 12) Положення про відрахування, переривання навчання, поновлення, переведення та зміни умов навчання студентів 13) Положення про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здобувачами вищої освіти 14) Положення про підвищення кваліфікації науково-педагогічних та педагогічних працівників 15) Положення про стипендіальне забезпечення учасників освітнього процесу 16) Положення про політику та порядок урегулювання конфліктних ситуацій; 17) Положення про систему внутрішнього забезпечення якості 18) Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату 19) Положення про моніторинг якості вищої освіти 20) Положення про проведення опитування здобувачів вищої освіти Наведені вище нормативно-правові документи розміщено у вільному доступі на добре структурованому сайті ЗВО «Про ОНУ – Офіційні документи» (<http://surl.li/vfek>). А для усіх учасників освітнього процесу наведені документи є доступними та зрозумілими, щоб послідовно дотримуватись їх під час реалізації ОНП.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

Варто зазначити, що перегляд ОНП «Географія» третього освітньо-наукового рівня вищої освіти відбувся 2020 року. ЗВО завчасно опублікував на сторінці «Спеціальності та освітні програми» підрозділ «Громадське обговорення» (<http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/ggf/spetsialnosti-ta-spetsializatsii>) опублікував Проект змін ОНП Географія за третім освітньо-науковим рівнем вищої освіти (<http://surl.li/bjnvv>). На цій же сторінці ЗВО розмістив засіб зворотного зв'язку (decanat.ggf@onu.edu.ua) для отримання пропозицій та зауважень від заінтересованих сторін (стейкхолдерів).

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

Вивчивши матеріали ВСО та провівши опитування у фокус-групах, ЕГ дійшла висновку, що ОНУ ім. І. І. Мечникова своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію у розділі «Спеціальності та освітні програми» про ОНП (<http://surl.li/bjmoe>) та НП, РП та силабуси вибіркокових дисциплін у розділі «Навчальні матеріали» (<http://surl.li/bjhwv>). Варто зазначити, що ЗВО дотримується принципів публічності та прозорості, у повному обсязі розміщує інформацію про нормативно-правові документи, ОНП та ОК на добре структурованому офіційному веб-сайті Університету, що є достатнім для інформування стейкхолдерів та суспільства. Під час роботи з фокус-групою роботодавців та випускників, «Відкритої зустрічі», ЕГ мала змогу переконатись у тому, що Університет є відкритим до обговорення та внесення пропозицій щодо покращення ОНП шляхом безпосередньої комунікації стейкхолдерів з адміністрацією ГГФ (деканатом) та Гарантом ОНП. Учасники зустрічей демонстрували свою залученість до вдосконалення ОНП та значну поінформованість у деталях реалізації ОНП, засвідчили можливість отримання зворотного зв'язку від ЗВО.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

Сильними сторонами ОНП в контексті даного критерію полягають у наявності чітких і зрозумілих правил і процедур, що регулюють права та обов'язки учасників освітнього процесу та є доступними для них під час реалізації освітньої програми. Варто зазначити, що вся необхідна інформація розміщена на офіційному веб-сайті ЗВО, включно з Проектом змін ОНП 2020 року, каналом зворотного зв'язку для отримання зауважень і пропозицій від стейкхолдерів, а також повна інформація про ОК: НП, РП та силабуси дисциплін. Учасники освітнього процесу є ознайомленими зі змістом цих документів та дотримуються цих положень при реалізації ОНП. Сильною стороною ОНП є значна зацікавленість та, водночас, поінформованість стейкхолдерів в деталях реалізації ОНП, їх активна

безпосередня комунікація з адміністрацією ГГФ та Гарантом ОНП різними шляхами комунікації, в чому ЕГ мала змогу переконатися під час відкритої зустрічі та зустрічі з роботодавцями та випускниками.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Слабких сторін та недоліків за даним критерієм ЕГ не виявлено.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

ОНУ імені І. І. Мечникова дотримується політики публічності та прозорості. У ЗВО наявні чіткі правила і процедури, що визначають права та обов'язки учасників освітнього процесу та регламентуються широким переліком нормативно-правових документів, що знаходяться у повному обсязі на сайті Університету для ознайомлення всіх зацікавлених осіб (стейкхолдерів). Позитивною практикою є розміщення на офіційному веб-сайті ЗВО інформації щодо перегляду ОНП (<http://surl.li/bjmoe>), анкетувань здобувачів (<http://surl.li/bjhwj>), проектів змін до ОНП, засобів зворотного зв'язку, таким чином, можна прослідкувати у відкритих джерелах траєкторію розвитку даної ОНП. Поряд з цим, ЗВО демонструє відкритість до обговорення та внесення пропозицій для покращення ОНП шляхом безпосереднього контакту з адміністрацією ГГФ (деканатом) та Гарантом ОНП.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

Змістова частина ОНП відповідає задекларованій спеціальності 106 "Географія" та містить всі необхідні освітні та наукові компоненти для повноцінної підготовки висококваліфікованих фахівців спроможних вирішувати теоретичні та прикладні проблем сучасної географічної науки, здійснювати дослідницько-інноваційну та викладацьку діяльність, а також застосовувати soft skills у рамках міжнародної наукової співпраці. Освітня складова дозволяє отримати глибокі фундаментальні і міждисциплінарні знання, універсальні навички дослідника, а також набуті необхідні компетентності викладання фахових дисциплін з різних напрямів географічної науки у ЗВО. ЕГ встановлено, що до навчальних планів аспірантів входять дисципліни, які є наближеними до тематики їхніх дисертаційних досліджень. Так, до навчального плану аспірантки Л. Буяновської, включено вибіркові дисципліни «Дослідження світового та регіональних туристичних ринків» та «Планування території», що є дотичними до теми дисертаційного дослідження: «Геодемографічне районування Одеського регіону на засадах нового адміністративно-територіального устрою». До навчального плану аспіранта В. Соколовського, увійшли дисципліни «Студії з політичної географії та географічного краєзнавства», «Планування території», що відповідають науковим інтересам здобувача та дотичні до тематики дисертаційного дослідження «Рекреаційно-туристичний потенціал як умова формування рекреаційного комплексу Середнього Придніпров'я». Необхідні навчальні дисципліни, зокрема «Ґрунтово-земельні ресурси і сталий розвиток держави» та «Актуальні проблеми ґрунтознавчо-географічної науки та практики», включено до навчального плану аспіранта А. Тишевича (тема дисертаційного дослідження «Деградаційні процеси в чорноземах Задністрів'я України». Відповідні компоненти існують також у навчальних планах інших аспірантів, що навчаються на ОНП "Географія". У підсумку потрібно відзначити достатній перелік вибіркових дисциплін, що дозволяє всім здобувачам ВО здійснити індивідуальний вибір (на підставі особистої заяви) тих освітніх компонентів, які надають необхідну освітню підтримку їхньому науковому дослідженню. Варто відзначити, що позитивними практиками ЗВО є те, що дисципліна за вибором читається навіть у випадку, коли її вибирає один аспірант.

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямові досліджень наукових керівників.

Усвідомлений вибір наукового керівника здобувачем ВО базується на можливості ознайомлення з науковими інтересами та оприлюдненими науковими працями НПП на веб-сторінці геолого-географічного факультету та у репозитарії Наукової бібліотеки (<http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/30>). Пріоритетні напрями наукових досліджень геолого-географічного факультету, зокрема: "Географічні засади рекреаційно-туристичної діяльності. Концепція рекреаційних середовищ і рекреаційних кластерів", «Особливості формування регіональних рекреаційних комплексів в Українському Причорномор'ї», "Методологічні основи планування територій і

регіональної соціально-економічної політики» та ін. обрали 6 здобувачів. Науковими керівниками аспірантів є професори, доктори географічних наук Яворська В.В. і Вихованець Г.В., доценти, кандидати географічних наук Тригуб В.І. і Тортник М.Й. Наприклад, проф. Вихованець Г.В. науковий керівник аспіранта А. Юраш (тема дисертаційного дослідження «Оцінка рекреаційних ресурсів Чорного і Азовського морів в межах України») опублікувала зі здобувачкою низку спільних праць, зокрема Вихованець Г.В., Гижко Л. В., Муркалов О. Б, Юраш А.С. Про захист абразійно-обвальних берегів Чорного моря штучними пляжами (на прикладі бурнаської ділянки). // Матеріали II Міжнародної конференції, Одеса, 2021. – С.149-151; Шуйський Ю.Д., Вихованець Г.В., Гижко Л.В., Юраш А.С. Про можливість ґрунтоутворення на акумулятивних формах рельєфу в береговій зоні неприпливного моря // Матеріали міжнар. наук. – практ. конфер., присв. 50-річчю ПНДЛ географії ґрунтів та охорони ґрунтового покриву чорноземної зони: Одеса: Вид-во ОНУ ім. І.І. Мечникова, 2021. – С. 21-26. Доцент Тригуб В.І. науковий керівник аспірантки С. Домусчи (Бочевар) (тема «Чинники та географія забруднення ґрунтів Одеської міської та приміської зон»), опублікувала у співавторстві з здобувачем такі статті: Тригуб В. І. Ґрунтово-екологічні особливості міських ґрунтів (на прикладі м. Одеси) / В. І. Тригуб, С. В. Бочевар, А. М. Купчик // Вісник ОНУ. Географічні та геологічні науки. 2016. Т. 21, вип. 1. С. 98-109. (Кат. Б); Trigub V., Domuschy S., Lyashkova O. Heavy metals in the soils of the Odessa city / V. Trigub, S. Domuschy, O. Lyashkova // Sustainable Development and Human Health. Edited by Andrzej Kryński, Georges Kamto Tebug, Svitlana Voloshanska. Czestochowa: Publishing House of Polonia University "Educator". 2020. P. 38-48 та ін. У період з 2017 по 2020 рр. науковцями факультету видано 10 монографій (з них 8 в Україні та 2 за кордоном), 340 статей, 6 патентів на винаходи, > 500 тез наукових конференцій. Загалом, наукові керівники здобувачів ВО на ОНП є активними дослідниками, які систематично проводять наукові дослідження, здійснюють апробацію отриманих результатів на міжнародних науково-практичних конференціях та у публікаціях (<http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/30>), які повністю відповідають тематиці наукових досліджень здобувачів [пункт 6 і 9 запиту документів].

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквіумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

Під час онлайн огляду матеріально-технічної бази, онлайн зустрічі 9 та всебічного аналізу представлених документів (<http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/ggf/chairs;>) ЕГ пересвідчилася у достатньо високому рівні забезпеченості матеріально-технічними ресурсами у межах ОНП. Позитивною практикою є збереження баз для проведення польових наукових досліджень та навчальних практик. У структурі геолого-географічного факультету функціонують такі науково-дослідні лабораторії: «Проблемна науково-дослідна лабораторія інженерної геології узбережжя морів та водосховищ і гірських схилів» (http://onu.edu.ua/uk/science/nauchdosl/research_unit/pndl1), «Проблемна науково-дослідна лабораторія географії ґрунтів та охорони ґрунтового покриву чорноземної зони (ПНДЛ-4)» (http://onu.edu.ua/uk/science/nauchdosl/research_unit/pndl4), «Науково-дослідна лабораторія морської геології, геохімії і палеонтології (НДЛ-3)» (http://onu.edu.ua/uk/science/nauchdosl/research_unit/gndl3), де здобувачі ВО мають змогу проводити наукові дослідження [пункт 4 доданих документів]. Позитивною практикою є зарахування аспірантів на відповідні посади в НДЧ ЗВО, де вони проводять наукові дослідження безпосередньо дотичні до тематики їхніх дисертаційних вишукувань [пункт 9 доданих документів]. Усі прилади та обладнання, які використовуються для проведення наукових досліджень пройшли перевірку в ДП «Всеукраїнський державний науково-виробничий центр стандартизації, метрології, сертифікації та захисту прав споживачів» (2020 р.). Відповідно до Наказу по ОНУ № 54-02 від 03.06.2019 функціонує «Центр колективного користування обладнанням», на базі якого аспіранти можуть здійснювати наукові дослідження, використовуючи актуальні методики та найновіше обладнання. Окрім цього постійно залученими до навчального процесу є такі музеї: «Петрографо-мінералогічний музей» (<http://onu.edu.ua/uk/culture/museums/geology-mineral>), «Палеонтологічний музей» (<http://onu.edu.ua/uk/culture/museums/paleontological>) тощо. Кабінети та лабораторії ГІС обладнані сучасною комп'ютерною технікою, поєднаною у корпоративну мережу з безоплатним доступом до Інтернету. У рамках ОНП існує актуальна система «внутрішнього контролю і апробації» результатів дисертаційних досліджень здобувачів, передусім на семінарах відповідних кафедр. Загалом, матеріально-технічна база забезпечує проведення всіх видів підготовки і науково-дослідної роботи аспірантів передбачених цією ОНП.

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо.

На підставі зустрічей у фокус-групах та аналізу документів ЕГ встановила, що в ОНУ створено всі необхідні умови для долучення аспірантів до міжнародної академічної спільноти. Передусім це задекларовано у таких документах ЗВО: Стратегічні пріоритети розвитку Одеського національного університету імені І.І. Мечникова на 2020-2025 роки. (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/strategyonu.pdf>), Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу ОНУ імені І.І. Мечникова (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/mobility.pdf>), Положення про порядок визнання (перезарахування) результатів навчання учасників програм академічної мобільності в Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/Polozhennya-kredity.pdf>). Позитивними практиками у ЗВО є діяльність на постійній основі такого структурного підрозділу як «Центр міжнародної освіти», де функціонують такі координаційні та консультативні структури: «Відділ інтернаціоналізації освітньо-наукової діяльності» (<http://imo.onu.edu.ua/>), «Відділ академічної мобільності та

грантової підтримки» (<http://erasmus.onu.edu.ua/>) та ін. Для здобувачів третього рівня вищої освіти ЗВО існує широкий вибір програм академічної мобільності до яких вони активно долучаються (<http://onu.edu.ua/uk/exchange-prog>; <http://onu.edu.ua/uk/academic-projects>). Геолого-географічний факультет має тісні зв'язки з Національним університетом Альтіплано (Перу), з лабораторією Мерілендського університету (США), координаторами різних науково-дослідних проектів: UNDP – Bratislava (Словаччина), Морський Інститут Фландрії (VLIZ), м. Оостенде, Бельгія (<http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/ggf/mizhnarodne-spivrobotnytstvo>). Позитивними практиками щодо створення сприятливих умов введення здобувачів у міжнародну академічну спільноту є організація і проведення зустрічі аспірантів та викладачів з представниками організації освіти і науки посольства США в Україні - "EducationUSA", жовтень 2021 р. (<http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/ggf/naukova-diialnist/aspiranty-ggf>). Надзвичайно важливим є також надання можливості участі аспірантам у міжнародних вебінарах, конференціях симпозиумах тощо. Так, аспірант В. Соколовський прийняв участь у міжнародному вебінарі "International Skills Development", (http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/ggf/naukova_diyalnist/Sertifikat_Sokolovkogo.pdf). Активними у цьому відношенні також є здобувачі С. Домусчи, А. Юраш та ін. (http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/ggf/naukova_diyalnist/Nauk_Konf_Studentov_aspirantov/info_ONP_106_g_eografiya_uchast_u_konf.docx).

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

На геолого-географічному факультеті ОНУ на сьогодні діють 3 відомі наукові школи з багаторічними традиціями геолого-географічних досліджень теоретичного та прикладного характеру у поєднанні із сучасними дослідницько-інноваційними трендами. Зокрема, це - «Ґрунтоутворювальні процеси в чорноземах степової зони» (наук. кер. Проф. Красеха Є.Н.); «Проблеми інженерної геодинаміки» (наук. кер. проф. Черкез Є.А.) та «Суспільно-географічні засади планування територій» (наук. кер. проф. Топчів О.Г.) (<http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/ggf/naukova-diialnist>). Наукові керівники аспірантів приймають участь у наукових госпрозрахункових та держбюджетних темах, а також міжнародних дослідницьких проектах, результати виконання яких публікуються як у фахових виданнях України, так і за кордоном [пункти 1; 2 і 9 доданих документів]. ЄГ встановлено, що на даний час на геолого-географічному факультеті діє 8 госпрозрахункових та держбюджетних тем. Наприклад, «Розробка засад стратегії природокористування в межах Причорноморської низовини» Д/б тема №147 (фундаментальна, б/фін.), № державної реєстрації 0116U000904. (Наук. кер. - д.г.н., проф. Шуйський Ю.Д.), «Розробити екологічно безпечну систему землеробства чорноземної зони України в умовах інтенсивних агротехнологій та зміни клімату, д-б/т 577(прикладна) № державної реєстрації 0117U001116 (Наук. кер. – д.б.н., проф. Красеха Є.Н.) та ін. Всі теми повністю відповідають напрямам наукових досліджень керівників та їх аспірантів. Загалом на основі результатів виконання госпрозрахункових, бюджетних, кафедральних тем та міжнародних проектів за період з 2017 по 2020 роки науковцями факультету видано 10 монографій (з них 8 в Україні та 2 за кордоном), 340 статей, 6 патентів на винаходи, > 500 тез Всеукраїнських та міжнародних наукових конференцій. ЗВО є засновником наукових видань, які є фаховими зі спеціальності «Географія» (Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова. Географічні та геологічні науки, входить до категорії Б і реферується та індексується: Index Copernicus International Journals Master List; Google Академія тощо), у яких регулярно публікують результати наукових досліджень здобувачі даної ОНП та їх наукові керівники [пункт 9 доданих документів]. Здобувачі ВО беруть участь у всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях (<http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/ggf/naukova-diialnist>).

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

Умови і правила дотримання академічної доброчесності в ОНУ імені І.І. Мечникова є зрозумілими, чіткими та оприлюдненими у відкритому доступі. З метою підтримання проекту «Академічна доброчесність» Університетом було затверджено «Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату у освітній та науково дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців Одеського національного університету імені І.І. Мечникова (Оновлена редакція 2021)» (http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/acad_council/polozhennya-antiplagiat-2021.pdf). Позитивними практиками в ЗВО є те, що перевірка кваліфікаційних та наукових праць на наявність елементів плагіату здійснюється в Науковій бібліотеці у секторі «Моніторингу плагіату» за допомогою сучасного сервісу перевірки Unicheck (згідно Меморандуму від 04.04.2018 р. із компанією «Антиплагіат», Україна). Як повідомила директорка Наукової бібліотеки ОНУ ім. І.І. Мечникова Подрезова М. О. під час зустрічі 9, особливостями процесу перевірки дисертаційних робіт є те, що програма визначає рівні оригінальності текстової частини > 85% - високий і, < 50% - дуже низький, непрохідний. Це дозволяє значно об'єктивніше оцінювати представлені для перевірки дисертаційні роботи. Для можливості своєчасного та актуального ознайомлення здобувачів ВО з питань академічної доброчесності на веб-сторінці «Центру забезпечення якості освіти» (<http://onu.edu.ua/uk/geninfo/tsentr-zabezpechennia-iakosti-osvity>) у розділі «Корисна інформація - «Академічна доброчесність» представлено такі пункти: «Рекомендовані джерела і корисні посилання з питань академічної доброчесності» (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/center-yakosti/ad-dzerela.docx>), «Презентація до лекції «Академічне письмо в системі академічної доброчесності: поняття, структура, інструменти»» (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/center-yakosti/acad-pis.pptx>), а також нові матеріали заходів присвячених питанням академічної доброчесності зокрема, записи вебінарів (<http://onu.edu.ua/uk/geninfo/tsentr-zabezpechennia-iakosti-osvity>) та ін. Позитивними практиками ОНУ ім. І.І. Мечникова є започаткування «Центром забезпечення якості освіти» у 2019 р. на постійній основі опитувань здобувачів ВО і до переліку питань включені

також питання щодо академічної доброчесності. (http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/center-yakosti/Rezultaty_opytuvannia_Nauky_pro_zemlu_PhD.pdf). До популяризації академічної доброчесності залучається також Рада молодих вчених (<http://onu.edu.ua/uk/science/rada-molodykh-vchenykh>). Під час зустрічей у фокус-групах ЕГ було встановлено, що всі учасники освітнього процесу за даною ОНП усвідомлюють принципи академічної доброчесності та послідовно дотримуються їх, поділяють принципи культури якості вищої освіти. У рамках даної ОНП випадків порушення академічної доброчесності учасниками освітнього процесу та призначення науковими керівниками осіб, які раніше вчинили порушення академічної доброчесності не виявлено.

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

Змістова частина ОНП відповідає задекларованій спеціальності 106 "Географія" та містить всі необхідні освітні та наукові компоненти для повноцінної підготовки висококваліфікованих фахівців спроможних вирішувати теоретичні та прикладні проблем сучасної географічної науки, здійснювати дослідницько-інноваційну та викладацьку діяльність, а також застосовувати soft skills у рамках міжнародної наукової співпраці. Освітня складова дозволяє отримати глибокі фундаментальні і міждисциплінарні знання, універсальні навички дослідника, а також набуті необхідні компетентності викладання фахових дисциплін з різних напрямів географічної науки у ЗВО. Варто відзначити, що позитивними практиками ЗВО є те, що дисципліна за вибором читається навіть у випадку, коли її вибирає один аспірант. Усвідомлений вибір наукового керівника здобувачем ВО базується на можливості ознайомлення з науковими інтересами та оприлюдненими науковими працями НПП на веб-сторінці геолого-географічного факультету та у репозитарії Наукової бібліотеки ОНУ імені І.І. Мечникова. Під час онлайн огляду матеріально-технічної бази та всебічного аналізу представлених документів ЕГ пересвідчилася у достатньо високому рівні забезпеченості матеріально-технічними ресурсами у межах ОНП. Позитивною практикою є збереження баз для проведення польових наукових досліджень та навчальних практик, а також функціонування таких НДЛ: «Проблемна науково-дослідна лабораторія інженерної геології узбережжя морів та водосховищ і гірських схилів», «Проблемна науково-дослідна лабораторія географії ґрунтів та охорони ґрунтового покриву чорноземної зони (ПНДЛ-4)», «Науково-дослідна лабораторія морської геології, геохімії і палеонтології (НДЛ-3), де здобувачі ВО мають змогу проводити наукові дослідження. Позитивною практикою є зарахування аспірантів на відповідні посади в НДЧ ЗВО, де вони проводять наукові дослідження безпосередньо дотичні до тематики їхніх дисертаційних вишукувань. Позитивною практикою ЗВО є наявність «Центру колективного користування обладнанням», де аспіранти можуть проводити наукові дослідження, використовуючи актуальні методики та найновіше обладнання. Позитивними практиками у ЗВО є діяльність на постійній основі структурного підрозділу - «Центр міжнародної освіти», де функціонують такі координаційні та консультативні структури: «Відділ інтернаціоналізації освітньо-наукової діяльності», «Відділ академічної мобільності та грантової підтримки» (<http://erasmus.onu.edu.ua/>) та ін. Для здобувачів третього рівня вищої освіти ЗВО існує широкий вибір програм академічної мобільності до яких вони активно долучаються. Позитивними практиками в ЗВО є те, що перевірка наукових праць на наявність елементів плагіату здійснюється у секторі «Моніторингу плагіату» за допомогою сучасного сервісу перевірки Unicheck. Особливостями процесу перевірки дисертаційних робіт є те, що програма визначає рівні оригінальності текстової частини, що дозволяє значно об'єктивніше оцінювати представлені для перевірки дисертаційні роботи.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

Експертною групою не було виявлено недоліків ОНП "Географія" в рамках критерію 10. Водночас ЕГ рекомендує після скасування обмежень пов'язаних з COVID 19 активізувати online участь аспірантів у програмах міжнародного обміну та міжнародних наукових проектах, наукових фахових асоціаціях та товариствах, закордонних наукових конференціях, симпозиумах.

Рівень відповідності Критерію 10.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

ОНП «Географія» повністю відповідає науковим інтересам аспірантів та містить всі необхідні освітні та наукові компоненти для повноцінної підготовки до дослідницько-інноваційної та науково-педагогічної діяльності. Передусім, необхідно зазначити, що позитивною стороною ОНП є індивідуальний підхід до фахової підготовки аспіранта, оскільки у навчальні плани включено дисципліни, що є дотичними до тематики дисертаційних досліджень, а програма окремої дисципліни створюється за участі конкретного здобувача. В ОНУ функціонують потужні наукові школи, що у поєднанні з новітніми дослідницько-інноваційними трендами (наприклад, «Методологічні основи планування територій і регіональної соціально-економічної політики», «Географічні засади рекреаційно-туристичної діяльності. Концепція рекреаційних середовищ і рекреаційних кластерів», «Теоретична

географія. Наукові основи природокористування, охорони навколишнього середовища та рекреаційна діяльність» тощо) сприяє якісній підготовці аспірантів, здатного до інноваційної науково-дослідницької, науково-педагогічної та практичної діяльності у різних напрямках сучасної географічної науки, а також викладацької роботи у ЗВО. Наукова діяльність аспірантів повністю відповідає напрямові географічних досліджень наукових керівників. Необхідно відзначити високий рівень забезпеченості матеріально-технічними ресурсами та наявність можливостей для проведення теоретичних та прикладних наукових досліджень у сфер географічної науки. В ОНУ створено умови для успішного введення здобувачів у міжнародну академічну спільноту, функціонують програми міжнародної мобільності, аспіранти беруть участь в міжнародних конференціях та проектах. Всі наукові керівники аспірантів беруть участь у наукових госпрозрахункових та держбюджетних темах, а також міжнародних дослідницьких проектах, результати виконання яких публікуються як у фахових виданнях України, так і за кордоном. ОНУ імені І. І. Мечникова забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів. Відтак, аналіз сильних сторін та інноваційних практик запроваджених в ЗВО, дозволяють експертній групі оцінити ОНП за 10-тим критерієм на рівні А.

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

відсутні

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2 . Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3 . Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4 . Навчання і викладання за освітньою програмою	A
Критерій 5 . Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	A
Критерій 6. Людські ресурси	A
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	A
Критерій 10. Навчання через дослідження	A

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація з визначенням "зразкова"**.

Додатки до звіту:

Відсутні

***

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і добросовісно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Кирильчук Андрій Андрійович

Члени експертної групи

Кушнір Анатолій Степанович

Коріненко Вадим Вікторович